

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล

ตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

PEOPLE'S PARTICIPATION TOWARDS THE OPERATION OF
PHANOMRUNG MUNICIPALITY IN CHALERM PRAKIAT
DISTRICT, BURIRAM PROVINCE

การค้นคว้าอิสระ

ของ

เสน่ห์ ศรีผดุง

เลขทะเบียนหนังสือ.....	182420
Bib - Id.....	56733
Barcode.....	1000113681
เลขเรียกหนังสือ.....	วท 362.44 78781

ด.1
(เล่ม)

2553

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ตุลาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระได้พิจารณาการค้นคว้าอิสระของ
นายเสน่ห์ ศรีผดุง เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน)

.....ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

.....ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นวมินทร์ ประชานันท์)

.....กรรมการสอบ
(ดร. นฤมล สมคุณา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเกียรติ์ ละอองทอง)
วันที่.....เดือน..... 18 ต.ค. 2553 พ.ศ.....

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์	
ผู้วิจัย	เสนห์ ศรีผดุง	
กรรมการควบคุม	รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์	กรรมการ
ปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐประศาสนศาสตร์	
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์ 2533

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากรที่เป็นประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตาม เขตเลือกตั้งต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มี 3 ลักษณะ ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ และแบบปลายเปิด (Open Form) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.9479 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่าได้ดังนี้ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน ตามลำดับ
2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ มีความต้องการให้เทศบาลจัดหา น้ำสะอาดหรือน้ำประปาให้เพียงพอต่อความต้องการ และมีความต้องการให้เทศบาลแก้ไข ปรับปรุงถนนทางเท้า และวางระบบน้ำ ร่องลงมาคือ มีความต้องการให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

TITLE	People's Participation towards the Operation of Phanom Rung Municipality in Chalermpakiat District, Buriram Province		
AUTHOR	Sanea Sripadong		
ADVISORS	Associate Professor Prajan Kanawan		Thesis Advisor
	Associate Professor Prasit Suvannarak		Co-advisor
DEGREE	Master of Public Administration	MAJOR	Public Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2010

ABSTRACT

The purpose of this study was to study the people's participation towards the operation of Phanom Rung Municipality in Chalermpakiat District, Buriram Province in 3 aspects, namely: 1) general services; 2) development planning; and 3) operational following up. The samples were 383 people who had the right to vote, selected by using the Table of Taro Yamane, and simple random sampling technique with its reliability at 95.5% and error at $\pm 5\%$. The research instrument was a 3-part questionnaire, including check list, six levels rating scale, and open form with its reliability at 0.9479. The collected data were analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

The findings were as follows

1. The people's participation towards the operation of Phanom Rung Municipality in Chalermpakiat District, Buriram Province as a whole was at "less" level. When considering at each aspect, it was found that the operational following up was at "least" level, while the other aspects were at "less" levels. The ranking from the high to the low means were the general services, development planning, and operational following up.
2. The other opinions and suggestions about the people's towards the operation of Phanom Rung Municipality in Chalermpakiat District, Buriram Province were people needed the Municipality to provide the fresh water and water supply proficiently to the people's needs, the Municipality should modify and improve the roads, pedestrians, and track drainages, followed by the administrators should listen to the people's opinions.

ประกาศคุณูปการ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จได้ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประชัน คณะวัน ประธานกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ กรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตลอดจนคณาจารย์ เจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์กระพัน ศรีงาน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ราชภัฏบุรีรัมย์ นายสนอง แก้วอำไพ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 26 อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ และพันจ่าเอกอำนาจ อยู่สาโก เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับ ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรีตำบลพนมรุ้ง สมาชิกสภาเทศบาลตำบลพนมรุ้ง พนักงานเทศบาล พนักงานจ้าง และประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณนายกเทศมนตรี เมืองนางรอง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ที่ได้เอื้อเฟื้อเพื่อสละเวลา ช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคุณแม่ลำไย ศรีผดุง รวมทั้งขอขอบคุณคุณบุญรอด ศรีผดุง สิบตำรวจตรีถุณณพงษ์ ศรีผดุง และเด็กหญิงกฤตยา ศรีผดุง ภรรยา และบุตร-ธิดา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริมและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา

ประ โยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา นูรพาจารย์ คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือ เกื้อกูลให้กำลังใจในการศึกษาแก่ผู้วิจัย

เสน่ห์ ศรีผดุง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ.....	14
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่น.....	22
การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล.....	27
บริบทเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	49
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	66
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	66
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
สรุปผลการวิจัย.....	67
อภิปรายผล.....	68
ข้อเสนอแนะ.....	70
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	70
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป.....	71
บรรณานุกรม.....	72
ภาคผนวก.....	77
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	78
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย.....	82
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	84
ภาคผนวก ง แบบสอบถามสำหรับงานวิจัย.....	86
ภาคผนวก จ ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสำหรับการวิจัย.....	93
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	95

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากร การเกิด การตาย ย้ายเข้า ย้ายออก.....	45
2 ประเภทถนนในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง.....	46
3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขต เทศบาลตำบลพนมรุ้ง.....	53
4 จำนวนและร้อยละสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	58
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน.....	59
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ ดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริการทั่วไป โดยภาพรวมและรายด้าน.....	60
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ ดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวางแผนพัฒนา โดยภาพรวมและรายข้อ.....	62
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ ดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายข้อ.....	63
9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 คือ กฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ และยังเป็นกฎหมายแม่บทในการกระจายอำนาจตามหลักการปกครอง หรือระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน รวมทั้งการกระจายอำนาจการปกครองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่น ดำเนินการปกครองกันเอง เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นจะรู้ปัญหาและความต้องการของตน ซึ่งให้มีอิสระในการบริหารการปกครองพอสมควร ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยได้กำหนดบทบัญญัติการกระจายอำนาจไว้ตามมาตรา 78 (3) กล่าวคือ กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พึงตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณสุขในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น และยังได้บัญญัติเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา 281 ว่ารัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่น โดยมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ และมาตรา 283 ได้บัญญัติว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. 2550 : 112 – 114)

การบริการทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งเกี่ยวกับบริการสาธารณะที่รัฐมอบให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้ดำเนินการตามบทบาท อำนาจ และหน้าที่ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนและแบ่งเบาภาระหรือภารกิจที่ซ้ำซ้อนกันระหว่างรัฐกับองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแนวทางการกระจายอำนาจการปกครองที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต มีความรอบรู้ในปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี เมื่อประชาชนได้รับบริการสาธารณะที่ดี เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว ทัวถึง และเป็นธรรมแล้ว ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ก็จะเห็นประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญและเข้ามามีบทบาทในทางการเมืองมากขึ้น (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. 2542 : 53 - 54)

จากข้อมูลทางการบริการทั่วไปของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ซึ่งเป็นการให้บริการตามวัตถุประสงค์ เพื่อสนองความต้องการของประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด คือ การให้บริการสาธารณะนั่นเองซึ่งประกอบด้วย ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการวางแผนการส่งเสริมการลงทุนการพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านศิลปะ วัฒนธรรมจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งการบริการดังกล่าวอาจจะไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลมาเป็นเทศบาลตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 (พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 มาตรา4) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้งที่ เทศบาลตำบลพนมรุ้ง ได้ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด แต่ยังไม่ครอบคลุมทั่วถึงทุกพื้นที่ ประชาชนยังไม่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดำเนินงานของเทศบาลเท่าที่ควร และประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของเทศบาล การมีส่วนร่วมยังไม่มากเท่าที่ควร เพราะประชาชนคิดว่าได้เลือกตัวแทนคือ สมาชิกสภาเทศบาล ไปทำหน้าที่แทนตนเองอยู่แล้ว จึงไม่ใช่น้ำที่ของตนเองที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอีก ดังนั้น หากเป็นดังเช่นที่กล่าวมาข้างต้น ประชาชนจะไม่มีโอกาสในการรับรู้ นโยบายของผู้บริหารเทศบาลในการดำเนินงานการวางแผนพัฒนาเทศบาล ทำให้เทศบาลไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง และไม่สามารถให้การบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง เสมอภาคและเท่าเทียมกัน (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. 2542 : 53 - 54)

ผู้วิจัยในฐานะเป็นพนักงานเทศบาล สังกัดเทศบาลตำบลพนมรุ้งตำแหน่ง รองปลัดเทศบาล (นักบริหารงานเทศบาล 7) ซึ่งมีสถานะเป็นทั้งเป็นผู้บังคับบัญชา หมายถึง บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ตามที่ได้รับมอบหมายและในฐานะผู้ได้บังคับบัญชา

หมายถึง มีบังคับบัญชาตามสายงานขึ้นไปอีก คือ ปลัดเทศบาล และนายกเทศมนตรี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ใน 3 ด้าน คือด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน (พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่12) พ.ศ. 2546 มาตรา 50) โดยมีความมุ่งหวังว่าผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลสำคัญของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ในการที่จะส่งเสริมและพัฒนาทางด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล เพื่อให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้การบริหารงานและดำเนินกิจการ ของเทศบาลมีประสิทธิภาพ เจริญก้าวหน้าอันเป็นประโยชน์กับประชาชน และชุมชนมากยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นสารสนเทศเพื่อที่จะนำไปปรับปรุงและพัฒนาการมีส่วนร่วมและความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง และเทศบาลอื่นๆ ทั่วประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. 2542 : 53 - 54)

1.1 ด้านการบริการทั่วไป

1.2 ด้านการวางแผนพัฒนา

1.3 ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8,942 คน (งานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลพนมรุ้ง. 2552 : 1)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% และความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามเขตเลือกตั้งต่างๆ ตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อให้เข้าใจความหมายของศัพท์ต่างๆ เชิงปฏิบัติการที่นำมาใช้ในการวิจัยนี้ จึงให้นิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการ ซึ่งมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนในชุมชนนั้น การทำความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นและรัฐต้องรับฟังและแก้ไขปัญหานั้นประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในการผลักดันในภารกิจหรือโครงการนั้นเกิดผลสำเร็จ เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

2. การมีส่วนร่วมการดำเนินงาน หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจหรือโครงการที่ส่วนราชการจะดำเนินการและการบริหารงานของเทศบาล ตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดให้และกระทำด้วยความสมัครใจในการกระทำนั้นมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายหรือการตัดสินใจของผู้บริหารเทศบาลทั้ง โดยทางตรงและทางอ้อม ใน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านการบริการทั่วไป หมายถึง การบริการด้านอื่นๆ ทั่วไปที่จัดให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มาติดต่อประสานงานกับเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 การวางแผนพัฒนา หมายถึง การเสนอแนะให้ข้อคิดเห็น และร่วมในการจัดทำแผนหรือโครงการพัฒนาในทุกๆ ด้าน และการร่วมกิจกรรมในด้านวัฒนธรรม ประเพณี การร่วมกิจกรรมงานกีฬาและสันทนาการ การเข้าร่วมต่างๆ ของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง

2.3 การติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน หมายถึง การร่วมประชุม การร่วมติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าการดำเนินงานโครงการต่างๆ และขอเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การตรวจสอบ การทำงานและพฤติกรรมของพนักงาน สมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น การเข้าร่วมตรวจสอบ ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินงาน โครงการต่างๆของเทศบาล

3. เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมดำเนินงาน แนวคิด ทฤษฎี ของการมีส่วนร่วมดำเนินงาน และค้นคว้าวิจัยต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ตามลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น
5. การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล
6. บริบทเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม (Participation) คือ มีการให้ความหมายไว้เป็นจำนวนมาก แล้วมีหลายมิติ หลายเหตุการณ์ จึงต้องพิจารณาเฉพาะกรณี (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 5) เช่น

1. การมีส่วนร่วม (Participation) คือ กระบวนการซึ่งผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพล และมีส่วนร่วมในการริเริ่มการพัฒนาและการตัดสินใจที่มีต่อทรัพยากรทั้งหลาย และมีผลต่อประชาชนทั้งหลาย
2. การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับภารกิจ หรือ โครงการที่ส่วนราชการ ซึ่งมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่โดยปกติของประชาชนในชุมชนนั้น การทำความเข้าใจถึงผลกระทบและแนวทางแก้ไขปัญหาที่ส่วนราชการจะดำเนินการ และการปรึกษาหารือร่วมกันระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น และรัฐต้องรับฟังและแก้ไขปัญหานั้นประชาชนเกิดความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในการผลักดันในภารกิจหรือโครงการนั้นเกิดผลสำเร็จ เพราะเห็นว่าจะเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

เพราะฉะนั้น ถ้าดูตามความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้นแล้ว ในการพัฒนาชุมชนและสังคมในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน ก็จะประกอบไปด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 6)

1. ความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่น
2. ความรับผิดชอบ
3. ความรู้สึกเป็นเจ้าของในการดำเนิน โครงการ

การพัฒนาท้องถิ่น โดยมีส่วนร่วมของประชาชน ต้องมุ่งเน้นที่ การสร้างศักยภาพของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านการดำเนินกิจกรรมต่างๆ การสร้างศักยภาพของประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงเจ้าหน้าที่ต่างๆ ในท้องถิ่น โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชนในที่นี้ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีนักวิชาการที่มีความรู้หลายท่านได้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

จินดา มณีเนตร (2540 : 12-13) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง ความร่วมมือของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกัน และเข้าร่วมรับผิดชอบหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อดำเนินการพัฒนา และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์การ เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 12) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจใดๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

อรุณ รักธรรม (2540 : 270) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมในด้านของการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงาน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งขององค์การ

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์ (2541 : 17) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมกระทำ ที่ผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

นดา คำริเลิศ (2542 : 21) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนมีการปฏิบัติร่วมกันในการพัฒนาชุมชน โดยความสมัครใจในลักษณะของการร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมิน ร่วมบำรุงรักษา และร่วมรู้สึกเป็นเจ้าของ

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543 : 2) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระทำ ที่มีจุดมุ่งหมาย ที่เข้าไปมีอิทธิพล ต่อการกำหนดคน โยบายของรัฐบาล หรือนโยบายสาธารณะ หรือการเลือกผู้นำรัฐบาล ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจมีความสำคัญแตกต่างกันไป

ภาวิน ศิริประภาณุกุล (2547 : 1) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมการตัดสินใจที่สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งการตัดสินใจลักษณะดังกล่าวจะนำมาซึ่งนโยบายภาครัฐที่ทำให้สังคมส่วนรวมได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนา

ฉัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตต์ (2548 : 109) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วม หมายถึง การกระจายอำนาจในการปกครอง ซึ่งสามารถส่งผ่านอำนาจบางอย่างทางการเมืองมายังหน่วยงานเล็กๆ ที่เป็นระดับรากหญ้า ทำให้สามารถใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น

จากความหมายข้างต้นของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม คำนึงงานร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมบำรุงรักษา ร่วมรักและหวงแหน ร่วมรู้สึก เป็นเจ้าของ และร่วมตรวจสอบกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ที่หน่วยงานของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ที่มีผลกระทบโดยตรงต่อตนเองหรือชุมชนส่วนใหญ่ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของประชาชนในระดับท้องถิ่น

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติและให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นไว้ดังนี้

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความสำคัญเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่น โดยมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 283 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงาน ได้โดยอิสระและตอบสนอง

ต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะ ได้โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึงให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรรรายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาค กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่รูปแบบรวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบและประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากันเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม ความลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรรทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ ในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว คณะกรรมการความพรรคสามต้องนำเรื่องดังกล่าวมาพิจารณาทบทวนใหม่ ทุกระยะเวลาไม่เกินห้าปี เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมของการกำหนดอำนาจหน้าที่และการจัดสรรรายได้ที่กระทำไปแล้ว ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสำคัญ การดำเนินการตามวรรคห้า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานรัฐสภาแล้ว ให้มีผลบังคับได้

มาตรา 287 ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร ในกรณีที่เห็นสมควรหรือได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้น หรืออาจจะจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจก็ได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องรายงานการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายและผลการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดทำ

งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคสาม ให้นำบัญชีผู้ติมาตร 168 วรรคหกมา บังคับใช้โดยอนุโลม

ขั้นตอนดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนและเจ้าหน้าที่ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

การสร้างศักยภาพของประชาชนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จะเกิดขึ้นได้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องให้ความร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกันเพื่อให้เกิดความ เข้มแข็งในการบริหารจัดการชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประชาชนอยู่ดีมีสุข (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 7)

1. สังเกตและให้ความสนใจกับปัญหาท้องถิ่น
2. สร้างความสนใจร่วมของประชาชนในท้องถิ่น โดยรวบรวมแนวคิดพื้นฐานในการ พัฒนาชุมชนและสังคมของตนเองมาจากความสนใจของแต่ละคน
3. ดำเนินการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจข้อดี-ข้อเสีย จุดแข็ง-จุดอ่อนของชุมชน ของตน
4. สร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน ระหว่างประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น
5. ทำแผนพัฒนาที่เป็นรูปธรรมและคัดเลือก โครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของชุมชน
6. กำหนดกิจกรรมและดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้
7. กระตุ้นให้ประชาชนมีความสนใจในการพัฒนาชุมชน หรือสังคมของคน ในขณะที่ ดำเนินกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งสร้างความภาคภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เมื่อกิจกรรมสิ้นสุด

องค์ประกอบหลักของระบบราชการแบบมีส่วนร่วม

หลักการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่ เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาคราชการ การพัฒนาระบบราชการ ที่ผ่านมายังได้รับการพัฒนากระบวนการบริหารราชการที่เปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มากขึ้น หรือที่เรียกว่า “การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม “ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 9 - 11)

1. เปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ถ้าไม่ถึงขั้นเป็นความลับที่อาจจะมีภัยถึงประเทศชาติ ทางราชการก็ต้องเปิดเผยข้อมูลรวมทั้งการดำเนินงาน โครงการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับรู้ ซึ่งก็ จะเป็นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงเจตนาอันดีที่ทางราชการจะพัฒนาบ้านเมือง
2. มีส่วนร่วม ในการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือ เข้ามามีบทบาท สร้างความร่วมมือ และเสริม อำนาจ โดยเริ่มตั้งแต่ให้ประชาชนรับรู้ข่าวสารการดำเนินการต่างๆ ของราชการและหรือการทำ

โครงการต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อชุมชนที่ประชาชนอยู่อาศัยให้เข้ามามีบทบาทในการตัดสินใจ แสดงให้เห็นถึงความร่วมมือที่ราชการจะได้รับจากประชาชนซึ่งเป็นอำนาจในการขับเคลื่อน การดำเนินงานของราชการให้มีพลังมากขึ้น และถือว่าเป็นความสำเร็จสูงสุดของการดำเนินงาน ทุกอย่าง

3. รับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากประชาชน เพราะได้สังเกตเห็นแล้วว่า ประชาชน ในพื้นที่คือผู้ที่รู้สึก รู้จริงในเชิงพื้นที่เป็นอย่างมาก คิดว่าถ้าการดำเนินงานของราชการไม่ได้ ฟังเสียงประชาชนเลยว่าการอะไร รายละเอียดมากน้อยแค่ไหน ตรงใจประชาชนหรือไม่ และประชาชนได้ประโยชน์จากงานหรือ โครงการที่ราชการพยายามสร้างให้ได้มากแค่ไหน งานเหล่านั้นก็ไม่สามารถพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพแต่อย่างใด

4. โปร่งใส ทุกขั้นตอน/กระบวนการทำงาน และใช้เหตุผลการตัดสินใจ เมื่อประชาชน ถามก็ต้องตอบให้ได้ หรือ “ไม่หมกเมียด” รวมถึงสิ่งที่ราชการได้ตัดสินใจดำเนินงานไปนั้นต้องอยู่ บนหลักความมีเหตุมีผลซึ่งเหตุผลเหล่านั้นก็ไม่ใช่อื่นไกล ก็คือ ก็คือ “ทำไปเพื่อประโยชน์สุข ของประชาชน” นั่นเอง

การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของประชาชนกับการพัฒนาท้องถิ่น

การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน/โครงการ อะไรก็ตามจะเน้นให้ประชาชน ในท้องถิ่นเป็นจำนวนมากมีส่วนร่วมใน โครงการนั้น สามารถทำได้ 4 ขั้นตอน (กรมส่งเสริม การปกครองท้องถิ่น. 2550 : 12) ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นตอนการตัดสินใจ ควรจะมีการดำเนินการเรื่องอะไร และมีวิธีการดำเนินการอย่างไร

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ โดยอาจเป็นการให้ความสนับสนุน ทรัพยากรต่างๆ การเข้าร่วมดำเนินกิจกรรมหรือการให้ความร่วมมือกับกลุ่มที่ดำเนินการ

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์จากโครงการพัฒนานั้นๆ

4. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของโครงการนั้นๆ

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน

การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งจำเป็น เป็น อย่างยิ่ง เพราะประชาชนจะรู้ปัญหาของตนเองดีกว่าคนอื่น ทำให้ประหยัดงบประมาณ และตั้งอยู่ บนพื้นฐานสุจริต ยุติธรรม ตามหลักประชาธิปไตย การที่หน่วยงานของรัฐ ทำงานที่มีการ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ระหว่างประชาชนกับส่วนราชการจะทำให้เกิดฉันทามติ ตกกลงยอมรับร่วมกัน โครงการที่ดีที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ก็คือ โครงการที่ทุกคน

สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ในทุกกระบวนการ และผลงานหรือผลลัพธ์ที่ได้นั้น จะต้องคงอยู่ยั่งยืน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 14 - 16)

1. ช่วยปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจให้ดีขึ้น ช่วยคาดเดาถึงความกังวลของสาธารณชนและค่านิยมทั้งหลาย ช่วยระบุ ค้นหา ปัญหาได้ดีกว่า มีการพิจารณาทางเลือกในการพัฒนาทางเลือกในการพัฒนาอย่างเต็มที่จากผู้มีส่วนได้เสีย และสร้างความเข้าใจให้ดีขึ้นว่าทำไม “สิ่งที่เกิดขึ้น จึงเป็นอย่างที่เป็นอยู่”
2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายและความล่าช้าในการปฏิบัติ หลายคนอาจเข้าใจว่า “มากคน ยิ่งมากความ” ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่าย แต่ถ้าหากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้น ก็จะช่วยลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นภายหลัง ก็จะเห็นได้ว่าเป็นการช่วยลดความล่าช้าลดค่าใช้จ่ายได้ ถ้ามองกันในระยะยาวไม่ต้องทบทวน หรือมีความขัดแย้งในผลของการตัดสินใจที่ไม่มีใครมาร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจซึ่งจะนำไปสู่การปฏิบัติได้ทันที เกิดการยอมรับอย่างสูงต่อการตัดสินใจโดยกลุ่ม
3. นำไปสู่การปฏิบัติได้ง่ายขึ้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของการตัดสินใจในเรื่องนั้น จึงยากที่จะหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามการตัดสินใจของตนเอง คนที่มาร่วมตัดสินใจก็ต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้น ถูกนำไปปฏิบัติยิ่งไปกว่านั้นก็จะเกิดความรู้สึกกระตือรือร้นที่จะช่วยปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจัง
4. ส่งเสริมให้โครงการที่นำไปปฏิบัติมีความยั่งยืน ในเรื่องนี้สืบเนื่องมาจากกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แล้วนำการตัดสินใจนั้นไปปฏิบัติ เมื่อเกิดผลสำเร็จขึ้นผู้มีส่วนร่วมก็จะเกิดความภาคภูมิใจว่าตนเองก็มีส่วนในความสำเร็งนั้นๆ ก็ปฏิบัติต่อไปเรื่อยๆ และขยายผลแห่งความสำเร็จนั้นๆ ไปในอนาคต
5. หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าอย่างรุนแรง ถ้าได้ร่วมคิด ร่วมทำ กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็จะช่วยลดความรู้สึกต่อต้าน เพราะได้แสดงออกถึงความต้องการของตน หรือกลุ่มออกไป ส่วนหนึ่งแล้ว แต่ถ้าหากต่างคนต่างนั่งเงียบเมื่อเกิดกรณีขัดแย้ง ความเป็นปฏิปักษ์ก็จะเกิดขึ้นลึกๆ ในใจอย่างเงียบๆ และก็จะสะสมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนสุดท้ายก็จะระเบิดออกมา ต้องให้แตกหักกันไป แต่ไม่ใช่ว่าทุกเรื่องจะแก้ไขได้โดยการมีส่วนร่วมเพียงอย่างเดียวยังต้องอาศัยความมีเหตุมีผลรับฟังความคิดของผู้อื่นเข้าร่วมด้วย
6. ความเสี่ยงลดลง ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันทำให้ได้รับรู้ข้อมูลเพิ่มเติม
7. เป็นการพัฒนา “ประชาสังคม” โดยทำให้กลุ่มประชาสังคม ได้ทำงานของกระบวนการประชาสังคม เป็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมที่ลึกซึ้งที่สุด โดยผู้มีส่วนร่วมจะได้เรียนรู้และซึมซาบถึงกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างค่อยเป็นค่อยไป พัฒนากระบวนการตัดสินใจ

โดยองค์กร ว่าควรจะเป็นอย่างไร และทำไมต้องตัดสินใจอย่างนั้น นอกจากนี้เมื่อประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในเวทีสาธารณะแล้ว ก็จะเป็นการฝึกประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

ระดับการมีส่วนร่วมการดำเนินงานของประชาชน

การมีส่วนร่วมการดำเนินงานของประชาชน สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้หลากหลายรูปแบบ เช่น เมื่อหน่วยงานภาครัฐให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและมีการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ทางเลือก ทางแก้ไขแล้ว ก็จะทำให้ประชาชนได้รับฟังและรับทราบข้อมูลข่าวสาร เป้าหมายของการมีส่วนร่วม เพื่อให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ เช่น การปฏิบัติตามมติที่เกิดจากการลงประชามติของประชาชน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2550 : 9 - 11)

1. ตัดสินใจเอง การจัดการตนเอง ประชามติ
2. ร่วมตัดสินใจ การเจรจาต่อรอง ร่วมเป็นกรรมการภาคีที่มีอำนาจตัดสินใจ
3. ร่วมปรึกษาหารือ คณะกรรมการปรึกษาหารือร่วม ประชาพิจารณ์ คณะที่ปรึกษา

การรับฟังความคิดเห็นทางเทคนิค

4. ร่วมระดมทรัพยากร ออกแรง ออกเงิน ออกวัสดุสิ่งของ
5. ร่วมให้ข้อมูล ร่วมแสดงความคิดเห็น สัมมนา กลุ่มศึกษา เสวนา ร่วมประชุม

จัดประชุมชาวบ้าน แทรกวาระการประชุม โพล เว็บไซต์ สายด่วนสายตรง

6. ร่วมรับทราบข้อมูลข่าวสาร แดงข่าว แผ่นพับ จดหมายข่าว วิทยุทัศน์ จดหมายเวียน บอร์ด บรรยาย วิทยุ โทรทัศน์ สสำรวจความคิดเห็น

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งของภาครัฐ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และ ส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องเปิดโอกาส สร้างแรงจูงใจ แรงกระตุ้นและปลูกฝังแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกคน เพื่อให้ได้ประโยชน์ทั้งสองฝ่ายคือ ฝ่ายราชการ สามารถลดความขัดแย้งหรือการต่อต้านจากประชาชน ช่วยให้งานบรรลุผลสำเร็จได้ ได้รับความร่วมมือ และได้รับความสนับสนุนและความไว้วางใจจากประชาชนอีกด้วยและฝ่ายประชาชน ก็จะเข้าใจการทำงานของภาครัฐมากยิ่งขึ้น มีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจของภาครัฐมากยิ่งขึ้น เพราะว่าได้เข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ

แนวคิดทฤษฎี เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะ เป็นหน้าที่สำคัญในการบริหารภาครัฐที่จะต้องกระทำ โดยเฉพาะในลักษณะงานที่ต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนผู้รับบริการ โดยตรง หน่วยงานผู้ให้บริการ มีหน้าที่ในการส่งต่อบริการ (Service) ให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการซึ่งความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการนั้น จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในการให้บริการสาธารณะ

ความหมายของการให้บริการสาธารณะ

การบริการสาธารณะ ได้กิจกรรมที่ฝ่ายปกครองจัดทำและเป็นหน้าที่การให้บริการประชาชนเป็นหน้าที่หลักของส่วนราชการ โดยตรง เพื่อการบริการประชาชนที่มาติดต่อรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมในการทำงานบริการประชาชนและลดขั้นตอนการให้บริการ การให้ความหมายหรือนิยามของการให้บริการสาธารณะ ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้หลายท่านดังนี้

มณีวรรณ คັນไทย (2533 : 27) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า นอกจากจะหมายถึงการให้บริการของรัฐดังกล่าวแล้ว ยังหมายถึงการที่องค์การราชการ ได้กระจายสินค้าสาธารณะหรือสินค้าเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ไม่คิดราคาจากประชาชนออกไปให้คนในสังคม เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี

เทพศักดิ์ บุญยรัตน์พันธุ์ (2537 : 13) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ ว่าการที่บุคคล กลุ่มบุคคล หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะ ซึ่งอาจจะ เป็นของรัฐหรือเอกชนมีหน้าที่ในการส่งต่อบริการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชน โดยส่วนรวม มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ส่วนคือ

1. สถานที่และบุคคลที่ให้บริการ
2. ปัจจัยที่นำเข้าหรือทรัพยากร
3. กระบวนการและกิจกรรม
4. ผลผลิตหรือตัวบริการ
5. ช่องทางการให้บริการ
6. ผลกระทบที่มีต่อผู้รับบริการ

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2544 : 21) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะว่า เป็นกิจกรรมที่รัฐบาลเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำ อาจก่อให้เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบ

นันทวัฒน์ บรมานันท์ (2547 : 33) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมที่ถือว่าเป็นบริการสาธารณะ คือ จะต้องเป็นกิจการที่ดำเนินการจัดทำโดยฝ่ายปกครองทั้งหลายอันได้แก่ บรรดานิติบุคคล คือ รัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมมหาชนหรือรัฐวิสาหกิจมหาชนทั้งหลาย หรืออาจเป็นกิจการที่ดำเนินการ โดยเอกชน แต่จะต้องเป็นกิจการที่ฝ่ายปกครองมอบให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

จัดทำแทน และฝ่ายปกครองยังมีความสัมพันธ์กับกิจการนั้นอยู่ ก็ยังคงต้องเป็นผู้ควบคุม การดำเนินกิจกรรมของเอกชนให้อยู่ในสภาพเดียวกับฝ่ายปกครองเป็นผู้จัดทำ

มยุรี อนุমানราชชน (2547 : 6) ได้ให้ความหมายของการให้บริการสาธารณะ หมายถึง กิจกรรมการกระทำของรัฐบาลหรือแนวทางการเลือกตัดสินใจแนวทางการกระทำของรัฐบาล เพื่อบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่กำหนด

เทอดเกียรติ พัฒนนิติกศักดิ์ (2550 : 14) ได้ให้ความหมายของการนโยบายสาธารณะ หมายถึง การบริการที่ดีต้องสามารถตอบสนองผู้ขอรับบริการ ได้อย่างเพียงพอและเกิดความ พึงพอใจ ประทับใจ รวดเร็ว และถูกต้อง รวมทั้งมีการลดขั้นตอนการให้บริการต่อผู้มาขอรับบริการ

แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะคือ เป็นการดำเนินกิจกรรมของภาครัฐบาล การตัดสินใจดำเนินการของรัฐบาล การจัดสรรทรัพยากรทั้งหมดในเกิดประ โยชน์ต่อประชาชน การที่รัฐใช้อำนาจตัดสินใจ เลือก หรือแสดงนัยที่จะกระทำหรือไม่กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งปรากฏ ออกมาในรูปของแนวทาง หรือเงื่อนไขที่นำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ภายในและภายนอกองค์กร ของรัฐ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกันเป็นรัฐ

ลักษณะสำคัญของการบริการสาธารณะ

การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ส่วนราชการจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่ กฎหมายกำหนด เพื่อให้เกิดประ โยชน์สูงสุดกับประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็น หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ที่จะต้องให้บริการประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ประชาชนผู้รับบริการ จะเกิดความพึงพอใจหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับบริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม ลักษณะสำคัญของการบริการสาธารณะ มีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบาย ไว้ดังนี้

ชวงส์ ฉายะบุตร (2536 : 8-10) ได้กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ถือเป็น การกิจที่สำคัญของรัฐบาลและข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งได้มีการพัฒนา ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ตามแนวคิดเสรีนิยม การกิจของรัฐแต่เดิม มุ่งเน้นในเรื่องการรักษา ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ จึงต้องหันมาเน้นที่การให้บริการ สาธารณะแก่ประชาชนควบคู่กัน ไปด้วย นอกจากนี้ศักยภาพในการให้บริการสาธารณะยังมีผล โดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหากระบบราชการที่รัฐควบคุมดูแลอยู่ไม่สามารถจัดการให้บริการ ที่สอดคล้อง กับความต้องการของเอกชนแล้วระบบราชการก็จะกลายเป็นอุปสรรคในการพัฒนา ความเจริญ เติบโตของประเทศไปในที่สุด

พิศาล มุลศาสตรสาทร (2539 : 15) อธิบายว่า หลักและปัจจัยในการให้บริการประชาชน จะเป็นส่วนประกอบในการปฏิบัติงานของข้าราชการบังเกิดผลแก่ส่วนรวมอย่างจริงจัง ตัวข้าราชการเองเปรียบเสมือนเทียนไขที่ต้องเผาไหม้ตัวเองเพื่อความสุข เพื่อแสงสว่างที่จะมี

แก่ผู้อื่น จะเหนี่ยวยากประการใดก็สามารถทนได้ ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชน ซึ่งรับบริการได้รับความสะดวกรวดเร็ว ตรงกับความต้องการ และได้รับความสบายใจยิ่งขึ้น เมื่อเขาก้าวออกจากสถานที่ราชการ นี่คือสุดยอดของการให้บริการแก่ประชาชน

บุญเอื้อ บัวสว่าง (2542 : 16) กล่าวว่า ประเทศไทยพยายามก้าวไปสู่ความเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ ซึ่งจะต้องปรับปรุงทั้งระบบและโครงสร้างต่างๆ หลายประการ นอกจากปรับปรุงในโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจแล้ว สิ่งหนึ่งที่ถือได้ว่าสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน คือ การบริการประชาชนในระบบราชการเพราะระบบราชการจะเป็นกลไกของรัฐที่จะแปรนโยบายของรัฐ ไปสู่ภาคปฏิบัติ ซึ่งประชาชนเป็นผู้ได้รับผลการปฏิบัตินั้น การที่ผู้รองรับผลจะเกิดความพึงพอใจหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับการให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้องและเป็นธรรม

นันทวัฒน์ บรรณานันท์ (2547 : 40) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของการเป็นบริการสาธารณะ 3 ประการคือ

1. บริการสาธารณะเป็นกิจการที่อยู่ในความอำนาจหรืออยู่ในความควบคุมของฝ่ายปกครอง บริการสาธารณะนั้นไม่ว่าจะเป็นประเภทใด จะต้องอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายปกครองในฐานะที่เป็นผู้อำนาจจัดทำเองหรือในฐานะที่เป็นผู้ควบคุมดูแลให้ผู้อื่นจัดทำเสมอ บริการสาธารณะที่ฝ่ายปกครองจัดทำเอง เช่น การให้สัมปทานกิจการ สาธารณูปโภคแก่เอกชนรับไปจัดทำ เป็นต้น

2. การบริการสาธารณะต้องมีวัตถุประสงค์ในการสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชน ซึ่งอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

2.1 ความต้องการที่จะได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.2 ความต้องการที่จะได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีวิต

ฉะนั้น การบริการสาธารณะจึงต้องจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการดังกล่าวนี้ เพราะเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องแก่ประโยชน์สาธารณะ โดยตรง

2.3 การจัดระเบียบและวิธีการจัดทำบริการสาธารณะย่อมจะต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้เสมอ โดยบทกฎหมายผู้ใดจะถือว่าทำให้เสียหายหรือเสียหายอย่างใดไม่ได้ เพราะต้องการจัดทำบริการสาธารณะจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความจำเป็นในทางปกครองที่จะรักษาประโยชน์สาธารณะ เช่น รัฐบาลอาจจะมีนโยบายสนับสนุนให้มีการค้นคว้าด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงานขึ้น เป็นต้น

3. บริการสาธารณะจะต้องดำเนินการอยู่เป็นนิจและโดยสม่ำเสมอ โดยไม่มีการหยุดชะงัก เพราะว่าการบริการสาธารณะเป็นกิจการที่จำเป็นอย่างยิ่งแก่ประชาชน หากหยุดชะงักด้วยประการใดๆ ประชาชนย่อมได้รับความเดือดร้อนและความเสียหายแก่ประชาชน ด้วยเหตุนี้บริการสาธารณะ

ที่จัดทำเป็นราชการจึงถือหลักสำคัญว่าจะต้องทำให้ติดต่อกัน โดยสม่ำเสมอเป็นนิจ เพราะความต้องการของประชาชนย่อมมีอยู่ตลอดเวลา หากมีผู้ใดมาทำให้บริการสาธารณะ ต้องหยุดชะงักลง ฝ่ายปกครองก็มีอำนาจที่จะปราบปรามได้ สำหรับข้าราชการเพื่อป้องกันมิให้ข้าราชการและพนักงานของรัฐนำเหตุงานอย่างเดียวกับลูกจ้างของเอกชน โดยถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดอาญา

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าการบริการสาธารณะเป็นภารกิจหลักของภาครัฐที่จะบริหารราชการแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องให้บริการประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โปร่งใส เป็นธรรม สะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้ประชาชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจต่อการให้บริการนั้นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการปกครองรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศและเป็นการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีความสำคัญต่อการปกครองและการบริหารราชการแผ่นดิน

ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การให้นิยามหรือความหมายเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการให้ความหมายการปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้หลายท่านดังนี้

วุฒิสาร ตันไชย (2547 : 1) กล่าวว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางหรือส่วนกลางได้กระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีสิทธิตามกฎหมายมีพื้นที่และประชากรเป็นของตนเอง ประการสำคัญขององค์กรดังกล่าวจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติอย่างเหมาะสม การมอบอำนาจจากส่วนกลางมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของการปกครองในระบบประชาธิปไตย

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งส่วนราชการ ได้มอบอำนาจในการปกครองและการบริหารกิจการให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคนที่กำหนดไว้ตามกฎหมายโดยมีความเป็นอิสระพอสมควร

โกวิท พวงงามและอลงกรณ์ อรรถแสง (2547 : 13) มีความเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีหน้าที่บริหารงานในแต่ละท้องถิ่นมีผู้แทนที่ได้รับการเลือกตั้ง

จากประชาชนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารงานอย่างอิสระในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการบริหารการเงินและการคลัง กำหนดนโยบายของตนเองรวมทั้งหน้าที่ดำเนินกิจกรรมภายในกรอบที่กฎหมายบัญญัติ เพื่อประโยชน์ของรัฐและประชาชนในท้องถิ่น

ฮอลโลเวย์ (Holloway. 1951 : 101-103 ; อ้างถึงในปธาน สุวรรณมงคล. 2547 : 1-2) ความหมายว่าการปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอนมีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองตนเองมีการบริหารการคลังของตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน

รอบสัน (Robson. 1953 : 574) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง หน่วยการปกครองซึ่งรัฐได้จัดตั้งขึ้น และให้มีอำนาจในการปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมีองค์กรที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organization) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

จากความหมายต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปหลักการ การปกครองท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับต่างๆ เพื่อบังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับต่างๆ

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีอาณาเขตที่แน่นอน มีอำนาจการปกครองตนเอง มีการจัดการแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะต้องมีนายกเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และมีสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ

คลาร์ก (Clarke. 1957 : 87-89) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะ และหน่วยการปกครองดังกล่าวนี้จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

มอนตาญ (Montagu. 1984 : 574) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระเพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหาร การปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารส่วนราชการส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังคงอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ในการปกครองโดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง มีนักวิชาการหลายท่านได้จำแนกวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

โกวิท พวงงาม (2546 : 24 - 25) ได้เสนอความคิดเห็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการแบ่งภาระของรัฐบาลในด้านการเงิน บุคลากร ตลอดจนระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการให้บริการชุมชน และทำให้เกิดความประหยัด เนื่องจากหน่วยงานการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ จะมีเงินงบประมาณสามารถหารายได้ให้กับท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่ต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก

2. การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเพราะความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับบริการจากรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว ไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงและมักมีความล่าช้า หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประชาชนเป็นผู้บริหารย่อมจะสามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง

3. หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย แก่ประชาชน โดยการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวได้เปิดโอกาสให้ประชาชนมีการปกครองตนเองทั้งในบทบาทของฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติ การปฏิบัติหน้าที่ให้หลากหลาย บทบาทมีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้กระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยระดับชาติ ได้เป็นอย่างดี

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนสามารถปกครองตนเองได้โดยมีตั้งรัฐบาล ทั้งยังเป็นการวางรากฐานและส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย การมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองสามารถทำให้ประชาชนเรียนรู้ที่จะบริหารจัดการและพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจปกครองและเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตยโดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง การปกครองท้องถิ่น มีลักษณะสำคัญหลายประการ ดังนี้

พรชัย เทพปัญญาและคนอื่นๆ (2547 : 1) ได้ให้ความหมายว่า ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เป็นองค์กรที่มีการปฏิบัติงานต่อเนื่องกัน โดยไม่ขาดตอน ไม่ใช่ทำเดี๋ยวมีอำนาจที่จะกระทำกิจกรรมสาธารณะ มีความสามารถที่จะทำสัญญากับบุคคลหรือนิติบุคคล ได้มีสิทธิผูกฟ้องร้อง หรือถูกฟ้องร้องคดีความในโรงศาลได้ และมีความสามารถที่จะเก็บภาษีของตนเอง

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ (2547 : 22) ได้จำแนกลักษณะสำคัญของ การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ไว้ว่า เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้น โดยกฎหมายจากส่วนกลาง มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย มีขอบเขตการปกครองท้องที่แน่นอน และมีคณะผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารงานอย่างเป็นทางการและมีอำนาจในด้านการคลัง มีอิสระในการกำหนดนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง

ปธาน สุวรรณมงคล (2547 : 4-5) ได้กล่าวถึงลักษณะสำคัญของ การปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

1. เป็นนิติบุคคล นิติบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น โดยอำนาจของกฎหมายการเป็นนิติบุคคล จึงเป็นการแสดงถึงฐานะทางกฎหมายสำหรับการปกครองท้องถิ่นถือเป็นนิติบุคคลในกฎหมายมหาชนโดยมีกฎหมาย จัดตั้งองค์กรส่วนท้องถิ่นขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในกฎหมายนั้นๆ และสามารถก่อหนี้พันธะทางกฎหมาย
2. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะจะมีการดำเนินกิจการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบนั้นๆ ซึ่งอาจเป็นการระบุหน้าที่ไว้โดยชัดเจนหรืออาจเป็นการระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถริเริ่มกระทำการใดๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติห้ามไว้
3. ผู้บริหารมาจากการเลือกตั้ง โดยทั่วไปสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นจะมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน โดยสมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ส่วนผู้บริหารหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่นอาจมาจากการเลือกตั้งโดยตรง จากประชาชนหรืออาจมาจากการเลือกตั้งทางอ้อม โดยสภาเป็นผู้เลือกคณะบริหารท้องถิ่นก็ได้ตามที่กฎหมายกำหนด
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งนี้ ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งโดยตรงและโดยอ้อม
5. มีอิสระการบริหารอย่างเพียงพอ ในขอบเขตหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย อย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามนโยบายและเป้าหมายที่กำหนด โดยรัฐบาลกลางมีหน้าที่เพียงสนับสนุนส่งเสริมและกำกับดูแล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. มีอำนาจในการจัดหารายได้และใช้จ่ายรายได้อย่างอิสระตามควร มีการจัดหารายได้ในท้องถิ่นของตนอย่างพอเพียงต่อการบริหารงาน มีแหล่งรายได้ที่ท้องถิ่นจัดเก็บเองเพื่อแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7. มีการกำกับดูแลจากรัฐ การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของรัฐ และจัดตั้ง โดยมีกฎหมายรองรับมิใช่องค์กรที่เป็นอิสระจากรัฐ การกำกับดูแลเป็นรูปแบบ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็น ไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชน

ลักษณะสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบนั้นๆ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ประชาชนมีสิทธิเลือกและถอดถอน บุคคลที่จะเข้าปกครองตนเองได้

หลักการของการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจการ ปกครองตามพื้นที่ โดยท้องถิ่นจะจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมา ได้แก่ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็น ไปตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยการดำเนินการดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแลของส่วนกลาง ซึ่งสรุปหลักการสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นคือ การให้คนในท้องถิ่น ปกครองตนเอง (สมคิด เลิศไพฑูรย์, 2547 : 23)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่น สามารถดำเนินการ แก้ไขปัญหา และสนองตอบความต้องการของชุมชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจะต้องได้รับการรับรองตามกฎหมาย มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีความเป็นเอกเทศแยกต่างหาก จากองค์กรของรัฐบาล และมีความเป็นอิสระในการบริหารงานของตนเองอย่างกว้างขวาง หลักการ ปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศที่มีการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยมีสาระสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรของประชาชนเพื่อประชาชน

1.1 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรของประชาชนเพื่อประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจในการปกครองท้องถิ่นและเป็นเจ้าขององค์กรปกครองท้องถิ่นด้วย ประชาชนซึ่งเป็นผู้กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีลักษณะอย่างไร ใหญ่เล็กแค่ไหน มีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใด มีรูปแบบ โครงสร้างอย่างไร

1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นมี อำนาจในการปกครองตนเองตามอุดมการณ์ประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจึงเป็นการปกครอง โดยประชาชน เนื่องจากประชาชนไม่สามารถดำเนินการปกครองได้ด้วยตนเอง จึงมอบอำนาจให้ สมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทำหน้าที่บริหารแทน โดยการเลือกตั้งจากประชาชน

เป็นองค์กรของประชาชนเพื่อประชาชน

1.3 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นองค์กรเพื่อประชาชน เป้าหมายหลักของการปกครองและการบริหารท้องถิ่น คือการตอบสนองเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ในการแก้ปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเป็นหลัก

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล

2.1 มีอำนาจตามกฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งโดยมีกฎหมายรับรองตามกฎหมายมหาชน มีอำนาจในการถือสิทธิและใช้สิทธิตามกฎหมาย เช่น การเป็นเจ้าของที่ดิน การจัดซื้อ การจัดจ้าง มีอำนาจในการเก็บภาษีอากร

2.2 มีความเป็นอิสระในการบริหารกิจการของตนเองพอสมควร มีความเป็นเอกเทศ แยกต่างหากจากรัฐบาลกลาง มีงบประมาณของตนเอง มีบุคลากรของตนเองสามารถใช้จ่ายเงินในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เอง

องค์ประกอบของการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ประกอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ องค์กรที่ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ คือ สภาท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบัญญัติและแก้ไขกฎหมายท้องถิ่น พิจารณานุมัติเห็นชอบงบประมาณท้องถิ่น

2. ฝ่ายบริหาร คือ นายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รองนายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่น มีวาระคราวละ 4 ปี

3. ฝ่ายปฏิบัติงาน คือ พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ปฏิบัติงานตามนโยบายและโครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่นตามที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหาร

แนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น

การเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ข้อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหารจัดการ การบริหารงานบุคคล และการเงินการคลังของตนเองการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น รัฐกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการตัดสินใจมากขึ้น เพียงแต่กำกับควบคุมดูแลให้การสนับสนุน ส่งเสริมด้านเทคนิคและวิชาการ และการตรวจสอบติดตามประเมินผล ต้องมีประสิทธิภาพการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องจัดให้มีการบริการสาธารณะให้ดีขึ้นกว่าเดิมมีคุณภาพมาตรฐาน มีความโปร่งใส และมี

ประสิทธิภาพการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่มีความชัดเจนในการกระจาย อำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยได้บัญญัติไว้ในหมวด 14 รวม 10 มาตรา ตั้งแต่มาตรา ที่ 281-290 สรุปว่า รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การบริหารการจัด บริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงิน และการคลัง และมีอำนาจ หน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

มาตรา 78 (2) จัดระบบการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ให้มี ขอบเขตอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบที่ชัดเจนเหมาะสมแก่การพัฒนาประเทศและสนับสนุน ให้ จังหวัดมีแผนและงบประมาณเพื่อพัฒนาจังหวัด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในพื้นที่ (3) กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่น ได้เองส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามแผน นโยบายพื้นฐาน แห่งรัฐ พัฒนาเศรษฐกิจของท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้ง โครงสร้าง พื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มี ความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชน ในจังหวัดนั้น

มาตรา 281 ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐจะต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริม ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิจัดตั้ง เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 282 การกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำเท่าที่จำเป็น และมี หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ชัดเจนสอดคล้องและเหมาะสมกับรูปแบบขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ โดยต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นหรือประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม และจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการ ปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น หรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ มิได้ในการกำกับดูแลตามวรรคหนึ่ง ให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางเพื่อเป็นแนวทางให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเลือกไปปฏิบัติได้เอง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและความแตกต่างในระดับ ของการพัฒนาและประสิทธิภาพในการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มาตรา 283 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแล และจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและย่อมมีความเป็นอิสระในการ กำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดบริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัด และประเทศเป็นส่วนรวมด้วย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน ให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานได้โดยอิสระและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาระบบการคลังท้องถิ่นให้จัดบริการสาธารณะ ได้ โดยครบถ้วนตามอำนาจหน้าที่ จัดตั้งหรือร่วมกันจัดตั้งองค์การเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะ ตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าเป็นประโยชน์ และให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง ให้มี กฎหมาย กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อกำหนดการแบ่งอำนาจหน้าที่และจัดสรร รายได้ระหว่างราชการส่วนกลางและราชการส่วนภูมิภาคกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ ระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นตามระดับ ความสามารถขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละรูปแบบ รวมทั้งกำหนดระบบตรวจสอบ และประเมินผล โดยมีคณะกรรมการประกอบด้วยผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีจำนวนเท่ากันเป็นผู้ ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้อื่นขององค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมตามลักษณะของภาษีแต่ละชนิด การจัดสรร ทรัพยากรในภาครัฐ การมีรายได้ที่เพียงพอจากรายจ่ายตามอำนาจหน้าที่ขององค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น สถานะทาง การคลัง ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐในกรณีที่มีการกำหนดอำนาจ หน้าที่และการจัดสรรรายได้ให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว

การกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 “องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งการกำหนด อำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ ดังนี้

มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

: 8420

๘๖๖
๒๕๖๒
๒๕๖๓

3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขและการก่อสร้างอื่น ๆ
5. การสาธารณสุข
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี

ของท้องถิ่น

12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรงมหรสพ และสาธารณสถานอื่น ๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดินทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 78 (3) สรุปว่า รัฐต้องดำเนินการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งตนเองและตัดสินใจในกิจการของท้องถิ่นได้เอง

ดังนั้น การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นและความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นเอง จึงได้กำหนดขั้นตอนของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. 2545 : 198 -199)

ในช่วง 4 ปีแรก (พ.ศ. 2544 – 2547) จะเป็นช่วงการปรับปรุงระบบบริหารภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การสร้างความพร้อมในการรองรับการถ่ายโอนภารกิจ บุคลากรงบประมาณและทรัพย์สิน รวมทั้งการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หลังจากการถ่ายโอนในช่วง 4 ปีแรกสิ้นสุดลง

ต่อไปเป็นช่วงปี (พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2553) จะเป็นช่วงการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาชนที่จะต้องเรียนรู้ร่วมกันในการถ่ายโอนภารกิจ การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการสาธารณะที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ดีขึ้นและทำให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและความโปร่งใส หลังจากปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป ประชาชนในท้องถิ่นจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

เป้าหมายของแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

สัมพันธ์ เตะระอธิก และคนอื่นๆ (2546 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ให้มีการถ่ายโอนภารกิจในการจัดการบริการสาธารณะของรัฐ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4 – 10 ปี

2. กำหนดการจัดสรรภาษีและอากร เงินอุดหนุนและรายได้อื่น ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิดเป็นสัดส่วนต่อรายได้รัฐบาลภายใน ปี พ.ศ. 2544 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และภายในไม่เกินปี พ.ศ. 2549 ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35

3. การตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปี เกี่ยวกับการจัดการบริการสาธารณะให้จัดสรรเงินอุดหนุนให้ตามความจำเป็นและความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. จัดระบบการถ่ายโอนบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐ

5. ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับการถ่ายโอนภารกิจ

สรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการรองรับการกระจายอำนาจจากรัฐบาลกลาง เพื่อให้ดำเนินการปกครองแทนรัฐบาล ในการให้บริการสาธารณะต่างๆตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด และตามพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบเทศบาล

เทศบาล เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เป็นชุมชนเมือง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองผ่านตัวแทนคือ นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาล ประชาชนสามารถเสนอปัญหาและความต้องการของตนเอง และแก้ไขปัญหามาของตนเองได้ เทศบาล จึงมีหน้าที่ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงเสียชีวิต เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลอยู่ดีกินดี ซึ่งมีประวัติความเป็นมาดังนี้

มรุต วันทนากรและครุณี หมั่นสมักร (2551 : 1-26) กล่าวว่า ประวัติและพัฒนาการของเทศบาล ถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุด ในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาลซึ่งได้ปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ภายหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง 1 ปี ภายใต้อำนาจของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งซึ่งผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้น ในปี พ.ศ. 2476 และเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อปี พ.ศ. 2475 อีกด้วย ในความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทย มีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำ

การปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตก ที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล นอกจากนี้ พิจารณาได้จากข้อเท็จจริงที่ว่า มีการจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ ในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยขึ้นคณะหนึ่งซึ่งมี นายอาร์ ดี เรก เป็นประธาน โดยที่คณะกรรมการชุดดังกล่าวเสนอให้มีการจัดตั้ง “สุขาภิบาล” ภายหลัง ต่อมาเรียกว่า “เทศบาล” และความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลยังปรากฏให้เห็นอีกครั้งในการจัดตั้งคณะกรรมการ อีกคณะหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการร่างพระราชบัญญัติเทศบาล ในปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ก็มีได้มีการประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างใด หลายคนอาจสงสัยว่าทำไมเทศบาลจึงกลายเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุดแทนที่จะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเช่นกัน คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ ก็คือ นักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่าสุขาภิบาลไม่ใช่การปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง เพราะสุขาภิบาล มีองค์ประกอบบางประการที่ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ กรรมการสุขาภิบาลหลายตำแหน่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การกำหนดให้ประธานสุขาภิบาลบางแห่งเป็นนายอำเภอ เป็นต้น ส่วนที่มาของเทศบาลนั้นสามารถที่จะอธิบายได้ดังนี้

1. กำเนิดเทศบาลในประเทศไทย นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องเทศบาลในประเทศไทยมองว่า เทศบาลมาจาก “พัฒนาการของสุขาภิบาล” กล่าวคือ มองว่าเทศบาลในปัจจุบัน จะมีไม่ได้เลย หากไม่มีการเกิดขึ้นของสุขาภิบาล เพราะเทศบาลถือเป็นผลพวงประการสำคัญของสุขาภิบาล ซึ่งเป็นหน่วยการปกครองคล้ายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบแรกก่อนเทศบาลเสียอีก นักวิชาการ ในกลุ่มนี้ ได้ยกตัวอย่างที่น่าสนใจเพื่อสนับสนุนแนวคิดของคนที่กล่าวว่าในระหว่างรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ประเทศไทยมีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 35 แห่ง ในระยะนี้สุขาภิบาลแทบจะ ไม่มีการขยายตัวในแง่ของจำนวนเลย จนทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงมีพระราชดำริเพื่อกระจายอำนาจให้มากขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย อันเป็นแนวคิดที่ประสงค์ให้เทศบาลขึ้นมาทำหน้าที่แทนสุขาภิบาลที่มีอยู่

2. เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย มี 3 เหตุผลใหญ่ ๆ ได้แก่ ประการที่หนึ่ง จัดตั้งเทศบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระดับชาติ ที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อการปกครองในระดับชาติเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของคนเข้าไปทำหน้าที่ด้าน นิติบัญญัติ และทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน

ได้แก่ อำนาจในทางนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ ดังนั้น การปกครองในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยที่องค์กรเทศบาลเป็นองค์กรทางการเมืองแรกที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ตามหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งยังมีการถือ โครงสร้างของการเมืองในระดับชาติมาจำลองใส่ไว้ในเทศบาลด้วย คือมีการแบ่งแยกฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกเทศบัญญัติออกจากกัน และในทำหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ การจัดตั้งเทศบาลยังต้องสอดคล้องกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ ที่ได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลก็คือ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประการที่สอง จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาล เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่สามารถควบคุมดูแล หรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรการเมืองอื่น ๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ นี้อย่างนี้ลง และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากภาครัฐได้รวดเร็วและทั่วถึง นอกจากการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาลแล้ว ยังก่อให้เกิดผล ประโยชน์อย่างอื่นแก่รัฐบาลได้อีกส่วนหนึ่งนั่นก็คือ “แรงสนับสนุนทางการเมือง” ที่รัฐบาลในขณะนั้นจะได้รับมากขึ้น เนื่องจากเมื่อรัฐบาลได้แบ่งภาระหน้าที่บางอย่างไปให้แก่เทศบาลแล้ว เทศบาลจะทำหน้าที่ในการให้บริการขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนในเขตเทศบาล เมื่อประชาชนได้รับการบริการอย่างรวดเร็วจากเทศบาล โดยตรง ก็ไม่จำเป็นต้องร้องขอประมาณหรือความช่วยเหลือจากรัฐบาล และได้รับการบริการที่รวดเร็ว ซึ่งส่งผลให้ประชาชนมีทัศนคติในแง่บวกต่อรัฐบาล เนื่องจากสามารถบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนได้ เมื่อเปรียบเทียบกับการปกครองในระบบเก่าที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาปกครองตนเอง

ประการที่สาม จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันฝึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เนื่องจากในขณะนั้น เพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียง 1 ปี ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้น การจัดตั้งเทศบาลที่มี โครงสร้างถือมาจากการปกครองในระดับชาติ จึงเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้น หากพิจารณาถึงเหตุผลต่าง ๆ ของการจัดตั้งเทศบาลแล้ว จะพบว่าเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในระยะเริ่มต้น มีวัตถุประสงค์ในสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระดับชาติ มากกว่าการมีเทศบาล

เพื่อทำหน้าที่ด้านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามหลักการจัดการปกครองท้องถิ่น
ในปัจจุบัน

3. พัฒนาการของเทศบาลไทย เทศบาลในประเทศไทย นับว่ามีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับ การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตามการพัฒนาของเทศบาลไทยในอดีตที่ผ่านมาก็ไม่ก้าวหน้าเท่าใดนัก เนื่องจากยังมีเทศบาลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา หากนับตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาแล้วกว่า 70 ปี มีกฎหมายแม่บทเทศบาล (ที่ไม่นับรวมกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม) ทั้งสิ้น 4 ฉบับ และยังมีกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลอีก เช่น กฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาลและกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลรวมอีกหลายฉบับ

4. พระราชบัญญัติเทศบาล กฎหมายแม่บทที่สำคัญทั้งหมดมี 4 ฉบับดังต่อไปนี้

4.1 พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 (สมัยรัฐบาลของ

พระยาพหลพลพยุหเสนา) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 ถือกำเนิดขึ้นในยุคระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้การผลักดันของปรีดี พนมยงค์ เป็นสำคัญ และผู้มีส่วนผลักดันที่สำคัญอีกท่านหนึ่งก็คือ หม่อมเจ้าสกลวรรณากร วรวรรณ (ผู้รจนา หนังสือเรื่อง “สากลเทศบาล” ซึ่งถือเป็นตำราเรียนเกี่ยวกับเทศบาลเล่มแรกของประเทศไทยดุษฎีร่วมกับ พระยาสุนทรพิพิธ) ในสมัยรัฐบาลของพระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่นเหมือนกับที่อารยประเทศมี และได้รับอิทธิพลจากฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก โดยจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น โดยมุ่งให้การปกครองภายในเทศบาล (การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น) มีลักษณะจำลองมาจากการปกครองในระดับชาติ เพื่อให้เทศบาลเป็นเครื่องมือในการสร้างความเข้าใจระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแก่ประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นความคาดหวังที่ไม่ประสบความสำเร็จมากนัก เนื่องจากเทศบาลไม่ได้ทำให้ประชาชนรู้จักหรือเข้าใจการปกครองในระดับชาติมากขึ้นเท่าใดนัก อย่างไรก็ตามกว่ารัฐบาลของพระยาพหลฯ จะประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดระเบียบ เทศบาล ได้ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะได้รับการต่อต้านจาก “พวกอำนาจเก่า” ที่ยังไม่เข้าใจในรูปแบบการปกครองแบบกระจายอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเอง รัฐบาลได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2476 เพื่อดำเนินการเตรียมร่างพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล และมีคณะอนุกรรมการอีก 4 คณะเพื่อให้การดำเนินการร่างกฎหมายเทศบาลเป็นไปด้วยความละเอียด

รอบคอบ การร่างกฎหมายเทศบาลในครั้งนั้น เป็นการนำเอาร่างกฎหมายเทศบาลที่เคยร่างไว้แล้ว เมื่อปี พ.ศ. 2473 รัฐบาลในรัชสมัยสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ และเข้าสู่ การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรในปีเดียวกัน และประกาศใช้ในที่สุด ซึ่งเป็นการประกาศใช้ ในสมัยที่ปรีดี พนมยงค์ เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผลของการประกาศใช้กฎหมาย เทศบาลฉบับแรกปรากฏว่า ได้ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารเทศบาลอย่างน้อยสามประการ ได้แก่

1. ปัญหาในเรื่องความเข้มแข็งและเสถียรภาพของฝ่ายบริหารเทศบาล กล่าวคือ คณะเทศมนตรีไม่สามารถบริหารเทศบาลได้อย่างราบรื่น เนื่องจากต้องเผชิญกับการตีรวนของสภาเทศบาลอย่างหนักหน่วง โดยเฉพาะการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรี จนทำให้มีการเปลี่ยนแปลงนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีหลายชุด โดยที่แต่ละชุดมีอายุในการทำงานเฉลี่ยเพียง 6 เดือนเศษเท่านั้น เช่น เทศบาลเมืองนครราชสีมา ช่วง พ.ศ. 2478 - 2481 มีคณะเทศมนตรีทั้งสิ้น 6 ชุด (ไม่รวมชุดที่แต่งตั้งจากข้าหลวงประจำจังหวัด) ซึ่งมีอายุเฉลี่ยเท่ากับชุดละ 6 เดือน 15 วัน เท่านั้น

2. ปัญหาเรื่องฐานะทางการคลังของเทศบาลไม่มั่นคงเพียงพอ กล่าวคือ เทศบาลแต่ละแห่งที่จัดตั้งขึ้น ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการบริหารและเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้เทศบาลไม่สามารถทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ปัญหาฐานะทางการคลังของเทศบาลนี้รุนแรงมากจนมีหลายฝ่ายมองว่าเป็นปัญหาใหญ่จนอาจทำให้การบริหารเทศบาลในประเทศไทยไม่ประสบความสำเร็จและอาจต้องยุบเทศบาลไปในที่สุด เนื่องจากการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในแต่ละแห่งเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ และเทศบาลเองก็ไม่สามารถเลี้ยงตัวเองได้

3. ปัญหานักการเมืองท้องถิ่นและประชาชนในเทศบาล ขาดความรู้ความเข้าใจในการเมืองท้องถิ่น กล่าวคือ สมาชิกสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรี ยังมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคนค่อนข้างน้อย จนเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารเทศบาล เช่น ปัญหาในการบริหารงานทั่วไปปัญหาการตีรวนของสมาชิกสภาเทศบาล ปัญหาการขาดความรู้ความสามารถในการบริหารงานของคณะเทศมนตรี และท้ายที่สุด ประชาชนเองก็ไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาลอย่างเพียงพอ

4.2 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481(สมัยรัฐบาลของจอมพล ป.พิบูลสงคราม) พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ได้บังคับใช้อยู่เพียง 5 ปีเท่านั้น จากนั้นรัฐบาลของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเห็นปัญหาในการบริหารเทศบาลเป็นอย่างดี จึงเสนอให้มีการออกพระราชบัญญัติเทศบาลฉบับใหม่ และเสนอเข้าสู่การพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

4.2.1. จำนวนสมาชิกสภาเทศบาลเปลี่ยนแปลงไป เนื่องมาจากปัญหาฐานะทางการเงินของเทศบาลมีสูง เพราะเทศบาลต้องใช้จ่ายเงินจำนวนมากไปกับการให้ค่าตอบแทนแก่สมาชิกสภาเทศบาล ดังนั้น พระราชบัญญัติเทศบาลฉบับนี้จึงได้มีการปรับลดจำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลลง เพื่อให้เทศบาลมีเงินไปใช้จ่ายในการพัฒนามากขึ้น โดยที่เทศบาลตำบลมีสมาชิกสภาตำบล 9 คน (เดิมกำหนดให้หมู่บ้านละ 1 คน ถ้าหมู่บ้านใดมีราษฎรเกิน 200 คน ให้มีสมาชิกเพิ่มได้อีก 1 คน) เทศบาลเมืองมีสมาชิกสภาเมือง 24 คน (เดิม กำหนดเงื่อนไขของจำนวนสมาชิกสภาเมืองไว้เช่นเดียวกับสภาตำบล) และเทศบาลนครมีสมาชิกสภานครได้ 36 คน (เดิมกฎหมายกำหนดให้มีสมาชิกตำบลละ 1 คน ถ้าตำบลใดมีราษฎรเกิน 2,000 คน ให้มีสมาชิกเพิ่ม ได้อีก 1 คน ในทุก ๆ 2,000 คน) การแก้กฎหมายในลักษณะเช่นนี้ก็เพื่อต้องการให้เทศบาลทราบจำนวนที่แน่นอนว่าเทศบาลของตนจะมีสมาชิกสภาเทศบาลกี่คน และมีความแน่นอนในการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละปี

4.2.2 โครงสร้างของเทศบาลเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเทศบาลให้ฝ่ายบริหารเทศบาลมีความเข้มแข็งมากขึ้น เนื่องจากเทศบาลในรูปแบบเดิมประสบผลปัญหาความอ่อนแอของฝ่ายบริหารของเทศบาล ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้ กฎหมายได้กำหนดให้ “สภาเทศบาลมีประธานซึ่งได้แก่นายกเทศมนตรีโดยตำแหน่ง และให้สภาเลือกตั้งเทศมนตรีที่เป็นสมาชิกของสภาคนหนึ่ง เป็นรองประธาน” (มาตรา 18) เงื่อนไขดังกล่าวต้องการให้นายกเทศมนตรีซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร เป็นประธานของฝ่ายสภาด้วย เพื่อให้สามารถควบคุมสมาชิกสภาได้ในเวลาเดียวกัน อันเป็นความต้องการ ให้ฝ่ายบริหารเข้มแข็งมากขึ้นเพราะนายกเทศมนตรีเป็นประธานที่ประชุมสภาเทศบาล นอกจากนี้ กฎหมายยังไม่ให้อำนาจสภาเทศบาลในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกเทศมนตรีและคณะเทศมนตรีอีกด้วย การกำหนดเงื่อนไขเช่นนี้ นักรัฐศาสตร์บางท่านมองว่าเป็นการรวมองค์การทางการบริหารและนิติบัญญัติเข้ามาเป็นองค์การเดียว ในขณะที่นักนิติศาสตร์บางท่านมองว่า เทศบาลในรูปแบบนี้ก็ยังเป็นเทศบาลที่มี 2 องค์การเช่นเดิมเพียงแต่มีประธานหรือหัวหน้าเป็นคนเดียวกันเท่านั้น

4.2.3 การควบคุมเทศบาล กฎหมายได้กำหนดให้อำนาจแก่ข้าหลวงประจำจังหวัดและนายอำเภอเพิ่มขึ้นในการควบคุมฐานะทางการเงินของเทศบาล และยังกำหนดให้มีคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งทำหน้าที่ในการควบคุมดูแล และให้คำปรึกษาทางการเงินแก่เทศบาล ซึ่งคณะกรรมการชุดดังกล่าวประกอบไปด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน ผู้แทนจากกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนจากกระทรวง การคลัง ผู้แทนจากกระทรวงธรรมการ กระทรวงละ 1 คน และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 5 คน (มาตรา 48)

4.2.4 ประเด็นที่น่าสนใจพระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลมี 2 ประเภทอีกต่อไป โดยกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลคงเหลือแต่เพียงที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชนในเขตเทศบาลเท่านั้น และมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี ในขณะเดียวกัน กฎหมายก็เปลี่ยนชื่อเรียกฝ่ายบริหารของเทศบาล เป็น “คณะเทศมนตรี” และเปลี่ยนฝ่ายนิติบัญญัติ เป็น “สภาเทศบาล” ในเทศบาลทุกประเภท

4.3 พระราชบัญญัติเทศบาล พุทธศักราช 2486 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481 ซึ่งเกิดขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหา บังคับใช้ได้เพียง 5 ปี เนื่องจาก ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้ที่รัฐบาลในขณะนั้นคิดว่าจะบรรเทาออกไปได้จากการตรากฎหมาย ใหม่ แต่ในทางปฏิบัติกลับพบว่า ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้บรรเทาลงเท่าใดนัก อีกทั้งในบางกรณียังเพิ่ม มากขึ้นอีกด้วย เช่น ปัญหาของนักร้องเมืองท้องถิ่นที่ตีรวนฝ่ายบริหาร กระทบฝ่ายบริหารเทศบาล ทำงานไม่ได้ หลายฝ่ายเริ่มวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลว่าแก้ไขปัญหามิได้ผล เป็นเหตุให้ รัฐบาลต้องกลับมาพิจารณาแก้ไขกฎหมายเทศบาลอีกครั้งในช่วงกลางปี พ.ศ. 2485 โดยอาศัย คำสั่งของพระราชบัญญัติเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2476 มาปรับปรุงแก้ไขใหม่ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

4.3.1 ประเภทของสมาชิกสภาเทศบาล กฎหมายกำหนดให้สภาเทศบาลกลับมา มีสมาชิกสภาเทศบาล 2 ประเภทเช่นเดิมตาม พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 โดยที่ ประเภทแรก มาจากการเลือกตั้ง และประเภทที่สอง มาจากการแต่งตั้ง (มาตรา 76) ทั้งมีเจตนารมณ์ เพื่อต้องการแก้ไขข้อบกพร่องของกฎหมายเทศบาล พ.ศ. 2481 ที่สมาชิกสภาเทศบาลไม่เข้าใจ บทบาทของตนอย่างดีเพียงพอ และขาดความรู้ความสามารถในการบริหารกิจการเทศบาล อีกทั้งยัง ตีรวนฝ่ายบริหารจนเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ฝ่ายบริหารไม่สามารถบริหารกิจการเทศบาลได้อย่าง ราบรื่นและต่อเนื่องเพียงพอ

4.3.2. โครงสร้างเทศบาลและการตรวจสอบถ่วงดุล กฎหมายกำหนดให้สภาเทศบาล เป็นผู้เลือกนายกเทศมนตรี โดยผู้ที่ได้รับการเลือกให้เป็นนายกเทศมนตรีต้องได้เสียงสนับสนุน ในสภาเทศบาลเกินกึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด โดยที่ข้าหลวงประจำจังหวัด เป็นผู้ แต่งตั้ง ด้วยเหตุผลที่ต้องการให้รัฐบาลสามารถควบคุมและยุติความขัดแย้งในเทศบาลได้ และ กฎหมายเทศบาลยังคงยืนยันการให้เทศบาลมี โครงสร้างเช่นเดียวกับกฎหมายเทศบาลปี พ.ศ. 2481 ที่ประธานสภาเป็นนายกเทศมนตรีโดยตำแหน่ง (มาตรา 18) และให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแต่งตั้ง เทศมนตรีคนหนึ่งด้วยความยินยอมของสภาเทศบาลเป็นรองประธานสภาเทศบาล เพื่อให้ฝ่าย คณะเทศมนตรีมีอำนาจต่อรองที่เหนือกว่าฝ่ายสมาชิกสภาเทศบาล และเป็นการทำให้ฝ่าย คณะเทศมนตรี มีเสถียรภาพในการบริหารเทศบาลมากขึ้น ในขณะที่ เทศมนตรี (ผู้ที่ไม่ได้เป็น

รองประธานสภาเทศบาล) ไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเพื่อเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถ สามารถเข้ามาเป็นฝ่ายบริหารของ เทศบาล ได้ และหากพิจารณาในทางกลับกัน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ส่วนกลางสามารถแทรกแซงการทำงานของฝ่ายบริหารได้ (ส่งคนของส่วนกลางเข้าไปเป็นเทศมนตรี) ในกรณีเห็นว่าจำเป็น นอกจากนี้กฎหมายยังไม่เปิดโอกาสให้สภาสามารถอภิปรายไม่ไว้วางใจคณะเทศมนตรีได้ ในขณะที่ฝ่ายบริหารก็ไม่สามารถยุบสภาได้เช่นกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาเสถียรภาพและความเข้มแข็งของฝ่ายบริหาร

4.3.3 การควบคุมเทศบาล กฎหมายเปิดโอกาสให้กระทรวงมหาดไทยสามารถควบคุมเทศบาลได้โดยตรง (มาตรา 63 วรรคหนึ่ง) โดยเฉพาะเทศบาลขนาดใหญ่ เช่น เทศบาลนคร โดยทำเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งกฎหมายเทศบาลฉบับก่อน ๆ ไม่มีการกำหนดในลักษณะเช่นนี้แต่อย่างใด ทั้งนี้ ก็เพื่อให้รัฐบาลกลางโดยกระทรวงมหาดไทยสามารถเข้าควบคุมการทำงานของเทศบาลได้โดยตรง โดยเฉพาะในกรณีเพื่อการแก้ไขปัญหาค่าความขัดแย้งกันภายในเทศบาล ระหว่างคณะเทศมนตรีกับสมาชิกสภาเทศบาล พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 มีการแก้ไข 1 ครั้ง ได้แก่การแก้ไขในปี พ.ศ. 2487 ในสมัยของนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งแก้ไขเพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 14 โดยมีการกำหนดว่า ในเรื่องสมาชิกสภาเทศบาล เหตุที่ต้องมีการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ในขณะนั้น เป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าไม่ควรที่จะให้มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่น เพราะอาจกระทบต่อความมั่นคงแห่งรัฐได้

4.4 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496

4.4.1 พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) ภายหลังจากที่บังคับใช้พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 ได้ 10 ปี รัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีนโยบายต้องการกระจายอำนาจให้แก่การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นมากขึ้น กอปรกับรัฐบาลเห็นว่าปัญหาของเทศบาลที่พยายามแก้ไขมาโดยตลอดยังไม่สำเร็จลุล่วงเท่าใดนัก ความจริง รัฐบาลชุดก่อนหน้านั้นมีความพยายามในการปรับปรุงกฎหมายเทศบาลหลายครั้ง แต่การปรับปรุงดังกล่าวกว่าจะเป็นผลสำเร็จได้ก็ประสบปัญหาพอสมควรเนื่องจากปัญหาความไร้เสถียรภาพของรัฐบาล และมีการรัฐประหารเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2494

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้แก่

4.4.1.1 จำนวนของสมาชิกสภาเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มีการเปลี่ยนจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลให้ลดลง ดังนี้ เทศบาลนครให้มีสมาชิกสภาเทศบาลเหลือเพียง 24 คน เทศบาลเมืองให้มีสมาชิกสภาเทศบาลเหลือเพียง 18 คน และเทศบาลตำบลให้มีสมาชิก 12 คน เหตุผลที่ต้องลดจำนวนสมาชิกลงเนื่องจาก เกิดความวุ่นวายภายในสภา

เทศบาลหลายแห่ง สมาชิกสภาศิรวน และมีการเล่นพรรคเล่นพวก ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการประชุมและไม่เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อการบริหารงานเทศบาล จึงเห็นควรให้ลดจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลลง

4.4.1.2 โครงสร้างของเทศบาลและการตรวจสอบถ่วงดุล มีการนำระบบสภา กับ คณะเทศมนตรี กลับมาใช้ใหม่ ทดแทนระบบที่ให้นายกเทศมนตรีเป็นประธานสภาเทศบาลที่ใช้มา กว่า 15 ปี ซึ่งก็ไม่ได้แก้ไขปัญหาอะไร ได้มากนัก จึงเห็นควรให้เปลี่ยนกลับมาเป็นระบบเดิม นอกจากนี้นายกเทศมนตรีและเทศมนตรีทุกคนต้องเป็นสมาชิกสภาเทศบาล แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ารัฐบาลจะไม่สามารถแต่งตั้งคนของตนให้เข้ามาเป็นคณะเทศมนตรีหรือสมาชิกสภาเทศบาล ได้ เพราะกฎหมายยังเปิด โอกาสให้สภาเทศบาลมีสมาชิกประเภท 2 อยู่ การตรวจสอบและถ่วงดุล ระหว่าง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภานั้น กฎหมายไม่เปิด โอกาสให้สภาเทศบาลเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ คณะเทศมนตรี ในขณะที่นายกเทศมนตรีก็ไม่มีอำนาจยุบสภาเทศบาลหรือเสนอยุบสภาเทศบาล เช่นกัน นอกจากนี้สภาเทศบาลอาจถูกยุบได้ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในขณะที่ คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งเมื่อสภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

4.4.1.3 ประเภทของสมาชิกสภาเทศบาล กฎหมายกำหนดให้สมาชิกสภาเทศบาลยังคงมี อยู่ 2 ประเภทเช่นเดิม โดยที่กฎหมายมีเจตนารมณ์ให้ สมาชิกสภาประเภทที่สอง เป็นเสมือน “ที่เลี้ยง” ให้แก่สมาชิกสภาเทศบาล และในบางกรณีอาจรวมไปถึงคณะเทศมนตรีอีกด้วย โดยที่ สมาชิกประเภทที่สองนี้มาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นจำนวน ถึงครึ่งหนึ่งของสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมด

4.4.1.4 การควบคุมเทศบาล กฎหมายเพิ่มอำนาจในการควบคุมสมาชิกสภาเทศบาล ให้ มากขึ้น โดยการให้อำนาจแก่ข้าหลวงประจำจังหวัดในการ “สั่งให้ออก” แก่สมาชิกสภาเทศบาล หากสมาชิกผู้นั้นมีความประพฤติอันอาจจะเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีตำแหน่งหรือแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อควบคุมสมาชิกสภา ท้องถิ่นให้อยู่ในระบบระเบียบมากขึ้น และเพื่อป้องกันปัญหา เรื่องความศรัทธาเชื่อมั่นในตัวขององค์กรเทศบาลต่อสายตาประชาชน

4.4.2 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2498 (สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) กฎหมายฉบับนี้ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ เทศบาล พ.ศ. 2496 เป็นครั้งแรก ซึ่งเป็นการแก้ไขเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ในเรื่องเกี่ยวกับประเภท รายได้และประเภทรายจ่ายของเทศบาล โดยมีเหตุผลในการแก้ไขว่าพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ยังไม่มีความเหมาะสม เช่น ให้เทศบาลกู้เงินได้เฉพาะจากกระทรวง ทบวง กรม

หรือองค์การต่างๆเท่านั้นแต่ไม่ได้กำหนดความรับผิดชอบผูกพันชำระเงินกู้ที่กระทรวงการคลัง
ค้ำประกันไว้ให้แน่นอนจึงมีการแก้ไขเพื่อให้เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

4.4.3 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2499

(สมัยรัฐบาลของจอมพล ป. พิบูลสงคราม) กฎหมายฉบับนี้เป็นความพยายามให้เทศบาลมีความ
เป็นประชาธิปไตยมากขึ้น โดยที่กฎหมายกำหนดให้ยกเลิกสมาชิกสภาเทศบาลประเภทที่สอง
ที่มาจากการแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลง คงไว้แต่สมาชิกที่มาจากการ
เลือกตั้ง แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น

4.4.4 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2505 (สมัยรัฐบาล ของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มความรอบคอบรัดกุมให้แก่การดำเนินงาน ของเทศบาล โดยที่กฎหมายกำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเทศบาลขึ้น ซึ่งกรรมการ เป็นตัวแทน จากราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค คณะกรรมการดังกล่าวมีหน้าที่ในการ ให้คำปรึกษาแก่เทศบาลในเรื่องที่เกี่ยวกับกิจการของเทศบาล โดยทั่วไป และเพื่อกำหนดรายจ่าย ของเทศบาลให้สอดคล้องกับหลักการงบประมาณ ซึ่งต่อมาในภายหลังคณะกรรมการที่ปรึกษา ดังกล่าวไม่มีบทบาทในทางปฏิบัติมากนัก

4.4.5 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2510 (สมัยรัฐบาลของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการแก้ไขให้การปฏิบัติงาน ในการเปรียบเทียบคดีละเมิดเทศบัญญัติของเทศบาลมีความสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น

4.4.6 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2511 (สมัยรัฐบาล ของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเพิ่มเติมให้เทศบาลสามารถทำกิจการในหน้าที่ บางอย่างนอกเขตเทศบาล หรือลงทุนร่วมกับราชการส่วนท้องถิ่นหรือกับบุคคลอื่นได้ (สหการเทศบาล)

4.4.7 ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 336 (พ.ศ. 2515) (สมัยคณะปฏิวัติของจอมพลถนอม กิตติขจร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปิด โอกาสให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่งได้ยากขึ้น ในกรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี กล่าวคือ กฎหมายได้เพิ่มเติมเงื่อนไขในประการหนึ่งว่า หากสภาไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปี คณะเทศมนตรี ยังไม่ต้องออกจากตำแหน่ง แต่ให้นำร่างเทศบัญญัติ นั้นส่ง ไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณา หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบด้วยกับ สภาเทศบาลที่ไม่รับหลักการ ให้ส่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นไปให้สภาเทศบาล พิจารณาใหม่ หากสภายินยอมตามร่างเดิม ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดรายงานไปยังรัฐมนตรีว่าการ กระทรวง มหาดไทยพิจารณา หากรัฐมนตรียังไม่เห็นชอบกับสภาเทศบาลให้รัฐมนตรีส่งคืน

กลับไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่ออนุมัติบังคับใช้ต่อไป แต่หากรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยตามมติของสภาเทศบาล ร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีก็เป็นอันตกไป ซึ่งส่งผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขแห่งการออกจากตำแหน่งของคณะเทศมนตรีในเรื่องไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ออกจากตำแหน่งได้ยากขึ้น กล่าวคือ เรื่องดังกล่าวต้องส่งไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้พิจารณาเสียก่อน แต่หากสภายังยืนยันตามมติเดิม ก็ต้องส่งไปให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอีก ซึ่งหากผลการพิจารณาของรัฐมนตรีเห็นด้วยกับมติของสภา คณะเทศมนตรีจึงจะออกจากตำแหน่ง

4.4.8 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2517 (สมัยรัฐบาลของสัญญา ธรรมศักดิ์) กฎหมายฉบับนี้เปิดโอกาสให้เทศบาลสามารถประกอบกิจการ โรงรับจำนำ และกิจการสถานสินเชื่อได้ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในเขตเทศบาล โดยเฉพาะเทศบาลที่มีประชาชนยากจนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก

4.4.9. พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2519 (สมัยรัฐบาลของชานินทร์ กรีวิเชียร) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 366 ที่กำหนดให้ต้องส่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาในขั้นสุดท้าย ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าและส่งผลกระทบต่อเทศบาล ดังนั้น กฎหมายจึงได้กำหนดเงื่อนไขใหม่ดังต่อไปนี้ กรณีที่สภาเทศบาลไม่รับหลักการแห่งร่างเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ให้ส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณา หากผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับมติของสภา ก็ให้ร่างเทศบัญญัติฯ นั้นตกไป (ซึ่งเป็นผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง) แต่หากผู้ว่าราชการจังหวัดไม่เห็นชอบตามมติของสภา ให้ส่งกลับไปให้สภาเทศบาลพิจารณาใหม่ หากสภาเทศบาลยืนยันมติเดิมด้วยเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลทั้งหมดให้ร่างเทศบัญญัติฯ นั้นตกไป (ซึ่งเป็นผลให้คณะเทศมนตรีต้องออกจากตำแหน่ง) แต่หากเสียงของสภาเทศบาลยืนยันตามมติเดิมโดยคะแนนเสียงน้อยกว่าสองในสาม ให้ประธานสภาส่งร่างเทศบัญญัติดังกล่าวไปให้ผู้ว่าราชการจังหวัดลงชื่ออนุมัติต่อไป จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้ขั้นตอนต่าง ๆ เสริมกันในระดับจังหวัด โดยไม่ต้องส่งเรื่องไปที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งก่อให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน ในขณะที่เดียวกันกฎหมายก็แสวงหาเครื่องมือชนิดใหม่มาทดแทน โดยการใช้ระบบเสียงข้างมากแบบพิเศษ (สองในสามของสมาชิกสภาทั้งหมด) เป็นเครื่องมือในการคานอำนาจของฝ่ายบริหารที่มีต่อสภาเอง

4.4.10 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2523 (สมัยรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์) กฎหมายฉบับนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงจำนวนเทศมนตรี

ของเทศบาล โดยให้เทศบาลเมืองมีเทศมนตรีได้ 2 คน หากเทศบาลเมืองใดมีรายได้จัดเก็บตั้งแต่ ยี่สิบล้านบาทขึ้นไป ให้มีเทศมนตรีได้ทั้งหมด 3 คน

4.4.11 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543

(สมัยรัฐบาลของชวน หลีกภัย) กฎหมายฉบับนี้เป็นการปรับปรุงกฎหมายเทศบาลให้สอดคล้อง กับรัฐธรรมนูญที่ได้จัดระเบียบการปกครองท้องถิ่นใหม่ โดยกำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงในเรื่อง ต่าง ๆ ดังนี้ วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาเทศบาลเปลี่ยน เป็นคราวละ 4 ปี - ราษฎรผู้มี สิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลสามารถลงคะแนนเสียงเพื่อถอดถอนสมาชิกสภาเทศบาล เทศมนตรี และนายกเทศมนตรีได้ - คณะเทศมนตรีทั้งคณะต้องออกจากตำแหน่งเมื่อมีการยุบสภาเทศบาล ซึ่งอำนาจในการยุบสภาเทศบาลเป็นของผู้ว่าราชการจังหวัดโดยสมบูรณ์ หากเทศมนตรีหรือ นายกเทศมนตรีพ้นจากตำแหน่งด้วยการถูกลงคะแนนเสียงจากประชาชนในถอดถอน เทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรีผู้นั้นจะกลับมาเป็นเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีในวาระของสภาเทศบาล นั้นอีกไม่ได้ - ให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

4.4.12 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2543

(สมัยรัฐบาลของชวน หลีกภัย) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยเทศบาลฉบับที่ 11 นี้ เป็นการแก้ไข โครงสร้างและรูปแบบของเทศบาลอย่างขนานใหญ่ โดยเป็นการเปิด โอกาสให้เทศบาลสามารถ มีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงได้ ซึ่งนับเป็นวิวัฒนาการครั้งสำคัญของเทศบาล ไทย ที่ยอมรับให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่าที่ใช้มานานกว่า 50 ปี เหตุผลในการออก พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2496 มีเจตนารมณ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องการแก้ไข ปัญหาที่เรื้อรังของเทศบาลไทยมาตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ก็คือ ปัญหาความไร้เสถียรภาพของฝ่าย บริหาร ซึ่งมีความพยายามในการแก้ไขหลายต่อหลายครั้งแต่ไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น การออก พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 การออกประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 336 พ.ศ. 2515 และการออก พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2496 เป็นต้น โครงสร้างของเทศบาลถือเป็นสาระที่สำคัญ ที่สุดประการหนึ่งของกฎหมายเทศบาลฉบับนี้ กล่าวคือ กฎหมายฉบับดังกล่าวเปิดโอกาส ให้เทศบาล มีนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนได้ โดยกฎหมายได้ เพิ่มเติมและแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 14 ให้ “องค์กรเทศบาล ประกอบด้วยสภาเทศบาล และคณะเทศมนตรี หรือนายกเทศมนตรี แล้วแต่กรณีเทศบาลแห่งใดจะมีการบริหารในรูปแบบ คณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของประชาชนในเขตเทศบาล แต่ละแห่งตามวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรานี้” แสดงให้เห็นว่าเทศบาลประกอบไปด้วย 2 รูปแบบ คือ รูปแบบที่หนึ่ง ได้แก่ ฝ่ายบริหารของเทศบาลในรูปแบบ “คณะเทศมนตรี”

และรูปแบบที่สอง ได้แก่ ฝ่ายบริหารของเทศบาลในรูปแบบ “นายกเทศมนตรี” ทั้งนี้ เทศบาลใดจะมีฝ่ายบริหารรูปแบบใด ขึ้นอยู่กับเจตนารมณ์และความต้องการของประชาชนในเทศบาลเป็นสำคัญ

4.4.13 พระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546

(สมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. คร.ทักษิณ ชินวัตร) ในปลายปี พ.ศ. 2546 ได้มีการแก้ไขกฎหมายเทศบาลขึ้นอีกครั้งและมีการกำหนดสาระสำคัญ ๆ ดังนี้ - กฎหมายฉบับนี้ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อยกเลิกเทศบาลให้เหลือไว้เพียงรูปแบบเดียว คือ รูปแบบนายกเทศมนตรี หรือ นายกเทศมนตรีที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน โดยตรง จึงเป็นผลให้เทศบาลในรูปแบบคณะเทศมนตรีที่ใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ต้องสิ้นสุดลง สาระสำคัญอื่น ๆ เช่น จำนวนของรองนายกเทศมนตรี วาระการดำรงตำแหน่ง อำนาจในการขึ้นบัญชีอภิปรายไม่ไว้วางใจ การตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาเทศบาลยังคงใช้สาระสำคัญเช่นเดียวกับกฎหมายเทศบาล ฉบับที่ 11 นายกเทศมนตรียังคงจะต้องแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลเสียก่อนเช่นเดียวกับเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายเทศบาลฉบับก่อน และกฎหมายยังกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมอีกด้วยว่า หากนายกเทศมนตรีไม่สามารถแถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลได้ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งให้นายกเทศมนตรีจัดทำนโยบายแจ้งเป็นหนังสือส่งให้สมาชิกสภาเทศบาลทุกคนภายในเจ็ดวัน และให้ถือว่านายกเทศมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภาเทศบาลแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้สภาเทศบาลใช้ช่องว่างทางกฎหมายเป็นเครื่องมือในการต่อรองกับฝ่ายบริหาร

การจัดตั้งเทศบาล

เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 เมื่อท้องถิ่นใดมีสภาพอันสมควรยกฐานะเป็นเทศบาลให้จัดตั้งท้องถิ่นนั้นๆ เป็นเทศบาลตำบล เทศบาลเมือง หรือ เทศบาลนคร ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เทศบาลเป็นทรวงการเมือง มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น

1. เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบลประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย
2. เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอสรุปได้ว่า ควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่
3. เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไปทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่อันต้องทำตาม พรบ.นี้และซึ่งมีประกาศกระทรวง มหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

โครงสร้างของเทศบาล

โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาเทศบาล และฝ่ายบริหารหรือนายกเทศมนตรี

1. ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น อยู่ในวาระได้คราวละ 4 ปี มีจำนวนตามประเภทของเทศบาลดังต่อไปนี้

1. สภาเทศบาลตำบล ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบสองคน
2. สภาเทศบาลเมือง ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนสิบแปดคน
3. สภาเทศบาลนคร ประกอบด้วยสมาชิกจำนวนยี่สิบสี่คน

สภาเทศบาลมีประธานสภาคนหนึ่ง และรองประธานสภาคนหนึ่ง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากสมาชิกสภาเทศบาลตามมติของสภาเทศบาลประธานสภาเทศบาลและรองประธานสภาเทศบาลดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาเทศบาล

อำนาจหน้าที่ของสภาเทศบาล

ปกติสภาเทศบาลจะทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. อำนาจในการตราเทศบัญญัติ เทศบัญญัติ คือ กฎข้อบังคับของท้องถิ่น ซึ่งมีผลใช้บังคับได้เฉพาะในเขตเทศบาลนั้นๆเท่านั้น โดยสภาเทศบาลเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการตราเทศบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย ในกรณีต่อไปนี้

2.1 เพื่อปฏิบัติการ ให้เป็นไปตามหน้าที่ของเทศบาลที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล

2.2 เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้เทศบาลตราเทศบัญญัติ หรือให้อำนาจตราเทศบัญญัติเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายฉบับนั้นๆ

2. อำนาจในการควบคุมฝ่ายบริหาร สภาเทศบาลมีอำนาจในการควบคุมนายกเทศมนตรีซึ่งเป็นฝ่ายบริหาร ให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนและนโยบายที่กำหนดไว้ โดยมีมาตรการควบคุมที่สำคัญอย่างน้อย 3 ประการ

2.1 การตั้งกระทู้ถาม

สมาชิกสภาเทศบาลมีสิทธิที่จะตั้งกระทู้ถามคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีในข้อความใดๆ ที่เกี่ยวกับการงานในหน้าที่ได้ ถ้าหากสมาชิกสภาเกิดสงสัยหรือมีข้อข้องใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรี หรือเมื่อเล็งเห็นว่าการกระทำใดๆ ของฝ่ายบริหารอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อท้องถิ่นหรือประชาชนในท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้นายกเทศมนตรีหรือนายกเทศมนตรีนั้นๆ จะต้องตอบกระทู้ถามให้สมาชิกสภาหายข้องใจ แต่ฝ่ายบริหารมีสิทธิที่จะไม่

ตอบกระทู้ถามก็ได้ ถ้าเห็นว่ายังไม่สมควรตอบเพราะถ้าหากตอบไปแล้วจะเกิดความไม่ปลอดภัย หรือเสียประโยชน์ที่สำคัญของเทศบาล

2.2 การเปิดอภิปราย

กฎหมายว่าด้วยเทศบาลได้ให้สิทธิแก่สมาชิกสภาเทศบาล ขอเปิดอภิปรายต่อ นายกเทศมนตรีหรือรองนายกเทศมนตรีคนใดคนหนึ่งได้ ซึ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ดำเนินการที่กำหนดไว้ เช่น มีข้อกล่าวหาขณะเทศมนตรีว่าปฏิบัติงานไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ ละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่และมีความประพฤติเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ตำแหน่ง ฯลฯ

2.3 การอนุมัติงบประมาณประจำปี

ก่อนที่จะมีการดำเนินกิจกรรมต่างๆในรอบปีต่อไป นายกเทศมนตรี จะต้อง เสนองบประมาณประจำปีเพื่อขออนุมัติต่อสภาเทศบาลเสียก่อน และเมื่อสภาได้อนุมัติแล้ว จึงจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้ การที่กำหนดให้ต้องเสนอขออนุมัติงบประมาณก่อนนั้น เพื่อที่สภา เทศบาลซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นนั้น สามารถควบคุมการจัดหารายได้และการ ใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น

3. อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการสภาเทศบาล เพื่อให้จะให้การดำเนินงานต่างๆ ของสภาเทศบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สภาเทศบาลมีอำนาจที่จะตั้ง คณะกรรมการเพื่อให้ปฏิบัติภารกิจที่มอบหมายให้ทำ ซึ่งคณะกรรมการที่สภาเทศบาลจะแต่งตั้งนี้ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 คณะกรรมการสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลซึ่ง ได้รับเลือกจากสภาเทศบาล และกระทรวงมหาดไทยได้ออกระเบียบให้มีคณะกรรมการสามัญ ประจำสภาเทศบาลได้ไม่เกิน 2 คณะ โดยเทศบาลนครให้มีกรรมการในคณะหนึ่งๆ ไม่เกิน 5 นาย ส่วนเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลให้มีกรรมการในคณะหนึ่งๆ ได้ไม่เกิน 3 นาย

3.2 คณะกรรมการวิสามัญ คือ คณะกรรมการที่ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลหรือ ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกที่มีได้เป็นสมาชิกซึ่งได้รับเลือกจากสภาเทศบาล โดยอาจมีจำนวน และองค์ประกอบของคณะกรรมการได้เช่นเดียวกับคณะกรรมการสามัญดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

2. ฝ่ายบริหาร หรือนายกเทศมนตรี ให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง ซึ่งมาจากการ เลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหาร ท้องถิ่น อยู่ในวาระคราวละ 4 ปี นายกเทศมนตรี อาจแต่งตั้งรองนายกเทศมนตรี ซึ่งมีใช้สมาชิกสภา เทศบาลเป็นผู้ช่วยเหลือ ในการบริหารราชการของเทศบาลตามที่นายกเทศมนตรี มอบหมายได้ตาม เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เทศบาลตำบล ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกินสองคน

2. เทศบาลเมือง ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกินสามคน

3. เทศบาลนคร ให้แต่งตั้งรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกินสี่คน

นายกเทศมนตรีอาจแต่งตั้งที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการ นายกเทศมนตรีซึ่งมิใช่สมาชิกสภาเทศบาลได้ โดยในกรณีเทศบาลตำบลให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสองคนในกรณีเทศบาลเมืองให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินสามคน และในกรณีเทศบาลนครให้แต่งตั้งได้จำนวนรวมกันไม่เกินห้าคน

นายกเทศมนตรีมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และรับผิดชอบในการบริหารราชการของเทศบาลให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ เทศบัญญัติ และนโยบาย
2. สั่ง อนุญาต และอนุมัติเกี่ยวกับราชการของเทศบาล
3. แต่งตั้งและถอดถอนรองนายกเทศมนตรี ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี และเลขานุการนายกเทศมนตรี

4. วางระเบียบเพื่อให้งานของเทศบาลเป็นไปด้วยความเรียบร้อย

5. รักษาการให้เป็นไปตามเทศบัญญัติ

6. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่นเทศบาลแบ่งส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

1. สำนักปลัดเทศบาล

2. ส่วนราชการอื่นตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทยการกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักปลัดเทศบาลและส่วนราชการอื่นตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่นายกเทศมนตรีประกาศกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงมหาดไทย ให้มีปลัดเทศบาลคนหนึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมายหน้าที่ของเทศบาลตำบลมีดังนี้

1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

2. ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ

3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัด

มูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ

5. ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง

6. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

7. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

8. บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

9. หน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับว่าด้วยการนั้นและหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
2. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
3. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
4. ให้มีสุสานและฌาปสถาน
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
6. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
8. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
9. เทศพาณิชย์

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล ดังต่อไปนี้

1. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 50
2. ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
3. ให้มีโรงฆ่าสัตว์
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้
5. ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
6. ให้มีและบำรุงส้วมสาธารณะ
7. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้า หรือแสงสว่าง โดยวิธีอื่น
8. ให้มีการดำเนินกิจการ โรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล

ดังต่อไปนี้

1. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
2. ให้มีสุสานและฌาปนสถาน
3. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
4. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
5. ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล
6. ให้มีการสาธารณสุข
7. จัดทำกิจการซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
8. จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา
9. ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา
10. ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ สวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
11. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น
12. เทศพาณิชย์

ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลนคร มีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาลดังต่อไปนี้

1. กิจการตามที่ระบุไว้ในมาตรา 53
2. ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก
3. กิจการอย่างอื่นซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข
4. การควบคุมสุขลักษณะและอนามัยในร้านจำหน่ายอาหาร โรงแรมที่พัก และ

สถานบริการอื่น

5. จัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม
6. จัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
7. การวางผังเมืองและการควบคุมการก่อสร้าง
8. การส่งเสริมกิจการการท่องเที่ยว

บริบทเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐานสำคัญของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง (แผนพัฒนาสามปี. 2552 : 7 - 13)

1. สภาพทั่วไป

1.1 ลักษณะที่ตั้งเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ห่างจากจังหวัดบุรีรัมย์ ประมาณ 70 กิโลเมตร มีพื้นที่ 43.65 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 2 ตำบล 15 หมู่บ้าน 16 ชุมชน

1.2 ประชากรจำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ถึงวันที่ 26 พฤษภาคม 2552 มีจำนวน ทั้งสิ้น 11,936 คน เป็นชาย 5,830 คน เป็นหญิง 6,106 คน จำนวนบ้านทั้งสิ้น 2,855 หลังคาเรือน จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 8,942 คน (งานทะเบียนราษฎร สำนักปลัดเทศบาล. 2552 : 1)

ตาราง 1 จำนวนประชากร การเกิด การตาย ย้ายเข้า ย้ายออก

ปี พ.ศ.	จำนวน บ้าน	จำนวน ครอบครัว	จำนวนประชากร		การ เกิด	การ ตาย	ย้าย เข้า	ย้าย ออก	ความ หนาแน่น	
			ชาย รวม	หญิง						
2550	2,825	2,995	5,857	6,106	11,963	73	67	478	506	275
2551	2,832	3,006	5,852	6,112	11,964	20	30	162	162	274
2552	2,855	3,063	5,830	6,106	11,936	18	40	183	196	273

2. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

2.1 การคมนาคม การจราจร การคมนาคมขนส่งในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง

ตาราง 2 ประเภทถนนในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง

ถนน/ซอย	จำนวน (สาย)
ถนนลูกรัง	7
ถนนคอนกรีต	78
ถนนลาดยาง	11
ถนนลงหินคลุก	22
รวม	118

หมายเหตุ (ข้อมูล ณ วันที่ 27 พฤษภาคม 2552 จากกองช่าง เทศบาลตำบลพนมรุ้ง)
นอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางเชื่อมผ่านสู่ภาคอีสานและภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อีกด้วย

2.2 การประปา

ระบบประปาในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้งดำเนินการโดยระบบประปาหมู่บ้าน มีประปาที่เทศบาลตำบลพนมรุ้งรับผิดชอบจำนวน 12 แห่ง จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา ประมาณ 1,015 ครัวเรือนผลิตน้ำประปาได้ประมาณวันละ 30 ลบ.ม.ต่อวัน และใช้น้ำประปาเฉลี่ย ประมาณ 60 ลบ.ม.ต่อวัน โดยมีแหล่งน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปาจำนวน 13 แห่ง มีแหล่งน้ำดิบ สำรองจำนวน 2 แห่ง

3. ด้านเศรษฐกิจ

3.1 การเกษตรกรรม

ลักษณะการประกอบอาชีพในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง มีดังนี้การเพาะปลูก ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลพนมรุ้งมีการทำนาเป็นส่วนใหญ่ แต่ก็เป็นการเพาะปลูกตามฤดูกาล ผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว ซึ่งมีราคาผลผลิตไม่แน่นอนขึ้นลงตามราคาตลาดที่โรงสีที่รับซื้อกำหนด ประชาชนยังไม่ค่อยได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร การปศุสัตว์ ส่วนใหญ่จะเลี้ยงเป็ด ไก่ ไว้สำหรับบริโภคในครัวเรือน ในเขตเทศบาลมีการเลี้ยงโค กระบือ บ้างเป็นบางส่วน

3.2 การท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ ปราสาทหินเขาพนมรุ้ง

4. ด้านสังคม

4.1 ชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้งได้แบ่งชุมชนออกเป็น 16 ชุมชน ดังนี้

4.1.1 ชุมชนบ้านคาเป็ก ร้อยตรีวิชัย กิ่งแก้ว ประธานชุมชน

- 4.1.2 ชุมชนบ้านคอนหนองแหน นายสวัสดิ์ เบญจศาสตร์ ประธานชุมชน
- 4.1.3 ชุมชนบ้านคอนหนองแหนพัฒนา นายพั้ว เณรธณี ประธานชุมชน
- 4.1.4 ชุมชนบ้านหว่าน (1) นายอำนาจ กองแก้ว ประธานชุมชน
- 4.1.5 ชุมชนบ้านหว่าน (2) นายธนภูมิ ถนิมกาญจน์ ประธานชุมชน
- 4.1.6 ชุมชนบ้านโคกใหญ่ นางนกเอียง หุ่นเกตรา ประธานชุมชน
- 4.1.7 ชุมชนบ้านยาง นางปิยะพร ทองคำ ประธานชุมชน
- 4.1.8 ชุมชนบ้านคอนไม้ไฟ จ.อ.สมเดช ทาชาติ ประธานชุมชน
- 4.1.9 ชุมชนบ้านคอนขวาง นายจอน ผ่องข้า ประธานชุมชน
- 4.1.11 ชุมชนบ้านบัวคะเคียน นายสุเทพ คงพนาบุตร ประธานชุมชน
- 4.1.12 ชุมชนบ้านคอนงามพัฒนา นายประสาน สันกระโทก ประธานชุมชน
- 4.1.13 ชุมชนบ้านตะโกสิงห์ นายชิต คุณวงศ์ ประธานชุมชน
- 4.1.14 ชุมชนบ้านตะโก นายศักดิ์ สุขกุล ประธานชุมชน
- 4.1.15 ชุมชนบ้านตะโกใหญ่ นายทศพร คมฮืด ประธานชุมชน
- 4.1.16 ชุมชนบ้านตะโกพัฒนา นายอังกาด พุ่มพวง ประธานชุมชน

4.2 วัฒนธรรม ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้งมีภาษาถิ่นหลากหลายที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันทั้งภาษาถิ่นไทยนางรอง ไทยอีสาน เขมร และช่วยปนอยู่บ้างเล็กน้อย แต่แม้ว่าจะมีภาษาถิ่นไทยต่างกันแต่ก็ยังมีประเพณีและวัฒนธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนี้

- 4.2.1 วันขึ้นปีใหม่ เดือน มกราคม
- 4.2.2 ประเพณีขึ้นเขาพนมรุ้ง เดือน เมษายน
- 4.2.3 ประเพณีสงกรานต์ เดือน เมษายน
- 4.2.4 ประเพณีเข้าพรรษา เดือน กรกฎาคม
- 4.2.5 ประเพณีลอยกระทง เดือน พฤศจิกายน

4.3 การศึกษา มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในสังกัดเทศบาลตำบลพนมรุ้ง จำนวน 2 แห่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.)จำนวน 4 แห่ง และสังกัดกรมสามัญศึกษา จำนวน 1 แห่ง

5. ด้านการเมืองการบริหาร

5.1 ด้านโครงสร้างและอัตรากำลังในการบริหารงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง

5.1.1 ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสภาเทศบาล ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลที่ประชาชน เลือกตั้ง จำนวน 12 คน อยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี

5.1.2 ฝ่ายบริหารหรือคณะเทศมนตรี ประกอบด้วยนายกเทศมนตรี 1 คน และรองนายกเทศมนตรี 2 คน ที่ปรึกษานายกเทศมนตรี 1 คน เลขานุการนายกเทศมนตรี 1 คน

5.2 เทศบาลตำบลพนมรุ้ง แบ่งส่วนการบริหาร ออกเป็นหน่วยงานต่างๆ ดังนี้

5.2.1 สำนักปลัดเทศบาล มีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนและนโยบายของเทศบาล ทั้งมีหน้าที่เป็นเลขานุการของสภาเทศบาล เกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานทะเบียนราษฎร งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานส่งเสริมการท่องเที่ยว และงานการเจ้าหน้าที่ ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดเป็นงานของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ

5.2.2 กองคลัง มีหน้าที่เกี่ยวกับการเงินและบัญชี การจัดเก็บภาษีต่างๆ เช่นภาษีบำรุงท้องที่ ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย เป็นต้น งานผลประโยชน์ของเทศบาล การควบคุมดูแลพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

5.2.3 กองช่าง มีหน้าที่เกี่ยวกับงานโยธา งานบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ งานสวนสาธารณะ งานสำรวจและแบบแผน งานสถาปัตยกรรม งานผังเมือง งานสาธารณสุขปโภค งานสถานที่และไฟฟ้าสาธารณะ

5.2.4 กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม มีหน้าที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือการเจ็บป่วยของประชาชน งานแผนงานสาธารณสุข งานป้องกันและระงับโรคติดต่อ งานรักษาความสะอาด งานเผยแพร่และการฝึกอบรมงานส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ งานสัตว์แพทย์ งานศูนย์บริการสาธารณสุข

5.2.5 กองการศึกษา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานควบคุมดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การดำเนินกิจกรรมทางศาสนา วันสำคัญทางศาสนา และกิจกรรมส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์แก่เด็ก เยาวชน และประชาชน งานกิจกรรมอนุรักษ์ส่งเสริมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ งานกิจกรรมเด็กและเยาวชน

5.2.6 กองวิชาการและแผนงาน มีหน้าที่เกี่ยวกับงานรวบรวมวิเคราะห์และให้บริการข้อมูลสถิติที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการวางแผนและการประเมินผลตามแผนทุกระดับ งานนิติการ งานจัดทำนิติกรรม รวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย งานประชาสัมพันธ์ งานเผยแพร่ข่าวสารของเทศบาล

5.2.7 กองการประปา มีหน้าที่เกี่ยวกับงานวิเคราะห์น้ำ รักษาความสะอาด ความปลอดภัยของน้ำประปา และสถานที่ทำการประปา งานบำรุงรักษาอ่างเก็บน้ำ งานเตรียมน้ำสำรองไว้เพื่อการดับเพลิง งานให้บริการน้ำดื่ม และน้ำใช้โดยทั่วไปแก่ผู้ใช้น้ำ

5.2.8 กองสวัสดิการสังคม มีหน้าที่เกี่ยวกับให้ความช่วยเหลือประชาชน ผู้ทุกข์ยาก ขาดแคลน ไร้ที่พึ่ง สงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่างๆ สงเคราะห์คนชรา คนพิการ ทูพพลภาพ และผู้ป่วยเอดส์ สงเคราะห์ครอบครัวและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในครอบครัว การจัดตั้งคณะกรรมการชุมชน การฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมอาชีพ

5.2.9 หน่วยงานตรวจสอบภายใน มีหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี ทะเบียน เอกสารการเบิกจ่ายเงิน เอกสารการรับเงิน ตรวจสอบภาษี หลักฐานการเงิน การบัญชี การจัดเก็บรายได้ ตรวจสอบพัสดุและทรัพย์สินของเทศบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมดำเนินงานของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้งอำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่ได้ทำการไว้ก่อนหน้าแล้ว และมีหัวข้องานวิจัยที่สอดคล้องหรือใกล้เคียงกันเพื่อเป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ซึ่งพอสรุปเนื้อหาของงานวิจัยได้ดังนี้

เรื่องยศ ปรีดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการวางแผน โดยมีการรวมกลุ่มในรูปแบบต่างๆ เช่น การรวมกลุ่มแบบกลุ่มอาชีพมีการพบปะปรึกษาหารือเพื่อการศึกษาและความต้องการร่วมกันในชุมชน เดือนละ 2-3 ครั้ง ด้านการลงทุนในการดำเนินงานในการบริหารส่วนตำบล พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการลงทุนในการดำเนินงาน โดยมีการจัดตั้งแหล่งทุนของกลุ่มในรูปแบบกลุ่มออมทรัพย์มากที่สุด และมีการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีการสละแรงงานด้านการตัดสินใจในการทำงานร่วมกันของชุมชน ในองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดยที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนใช้งบประมาณในลักษณะดำเนินการคือ มีการประชุมชี้แนะและวางแผน จัดสรรงบประมาณ โดยใช้สมาชิกแสดงความคิดเห็นชี้มติที่ประชุม โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้บุคคลากรในชุมชนก็มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมและรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือด้านการลงมือปฏิบัติได้แก้ปัญหา ด้านสมาชิกในชุมชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงาน ด้านความสามัคคีและการให้ความร่วมมือ และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพ สำหรับผลการมีส่วนร่วมของชุมชนตามศักยภาพในการระดมความร่วมมือจากภายนอก เพื่อแก้ไขปัญหาการบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบล พบว่าชุมชนองค์การภายนอกจำนวนปานกลางมีส่วนร่วม โดยมีการ

ร่วมมือกันทางด้านวัฒนธรรมมากที่สุด มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรม ประเพณี อนุรักษ์วัฒนธรรมศิลปะท้องถิ่น จัดทำพิพิธภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จิรศักดิ์ สีใจเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ บริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน พบว่า โครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด ได้แก่ โครงการพื้นฐาน รองลงมาเป็นการ พัฒนาและส่งเสริมอาชีพ และมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ ประเภทอื่นๆ โดยจะไปมีส่วนร่วมใน ลักษณะการแสดงความคิดเห็น ข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมาได้รับประโยชน์จากโครงการหรือ กิจกรรม การเข้าไปมีส่วนร่วมจะเข้าไปร่วมแบบสมัครใจมากกว่าถูกผู้อื่นชักชวน ส่วนรูปแบบของ การมีส่วนร่วมนั้นจะเข้าร่วม โดยผ่านตัวแทนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งได้รับการเลือกตั้ง จากรายชื่อในหมู่บ้าน รองลงมาเป็นการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกกลุ่มต่างๆที่จัดตั้งขึ้นในหมู่บ้าน และประชาชนมีความพึงพอใจต่อการเปิด โอกาสขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เข้าไปมีส่วนร่วม มีอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง สาเหตุของการเข้าไปมีส่วนร่วม ได้แก่ การที่จะมีโอกาสได้ร่วม รับผิดชอบท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็ง และจะทำให้การ บริการ อบต. มีประสิทธิภาพ อีกทั้งจะเป็นวิธีหนึ่งในการควบคุมการทำงานของ อบต. สาเหตุ ของการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมใน อบต. นั้น เพราะมีตัวแทนอยู่แล้ว นอกจากนี้ไม่เข้าใจขั้นตอนการ ดำเนินงานรวมถึงปัจจัยด้านรายได้ของ อบต. ที่มีน้อย ไม่เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นตามความ ต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง

สมบูรณ์ กนกหงส์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร ส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า

1. บุคลากรในชุมชน โดยรวมและจำแนกตามสภาพเห็นว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านลักษณะการเป็นผู้นำด้านการให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่นพบว่า ประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิก ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อพึ่งตนเอง ด้าน โอกาส พบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชน และด้าน ความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน

2. บุคลากรในชุมชนมีสถานภาพต่างกัน เห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การ บริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

ยิ่งยศ พันธุ์เยี่ยม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ บริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนต่อการบริหารงานของ อบต. ในด้านการกำหนดนโยบายและแผนงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ระดับปัญหาการให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต.อยู่ในระดับน้อย และการกำหนดแนวทางในการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงาน อบต. นั้นเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมคิด ร่วมทำกับ อบต. ผ่านทางเวทีประชาคม เป็นคณะกรรมการในขั้นตอนการบริหารงานของ อบต. เพื่อความโปร่งใสและส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนทางด้านอบต. ก็จะเน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครองและหลักประชาธิปไตยต่อประชาชน เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ อบต.

ทิพย์ภาเวษฐ์ ณ เชียงใหม่ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาคมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยมีประชาคมมีส่วนร่วมเป็นการดำเนินงานที่สะท้อนถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน และสามารถแก้ไขปัญหของชุมชน ได้ดีกว่ารูปแบบเดิมที่จัดทำโดยภาครัฐ

วิชาญ ลำจวน (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการบริหารงานด้านการประชุมประชาคมด้านการจัดซื้อจัดจ้าง และด้านการติดตามประเมินผลของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จากการศึกษาที่มีข้อเสนอแนะคือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง ควรเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาบทบาทให้ประชาชนเกิดการตระหนักต่อการมีส่วนร่วมเพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหงมีประสิทธิภาพมากขึ้น

รัชนิศา ไสยรส (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัชวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือด้านการจัดให้มีการบำรุงทางบกและทางน้ำ ด้านการรักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ด้านการบำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือการจัดให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ ด้านการจัดให้มีการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ

ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และด้านการจัดให้มีเครื่องมือเครื่องใช้ในการ
ดับเพลิง

อนุชิต ชูช่วย (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
ของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ มีระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง ส่วนรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากน้อยไปหามากคือ
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ประसार กมลพุทธ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปาน
กลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่าการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการปฏิบัติตามแผนงาน การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจเลือกแนวทางเพื่อแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย 2 ด้าน เรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา และด้านการมี
ส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ

จากผลการศึกษางานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด ประเด็นที่
สำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ การที่ประชาชนยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการมีส่วนร่วม
การดำเนินงาน อีกทั้งยังไม่ให้ความสำคัญในการติดตามและตรวจสอบการทำงานขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของตนเอง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8,942 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากร ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95.5% ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มให้กระจายไปตามเขตเลือกตั้ง ตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏในตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง

เขตเลือกตั้ง	จำนวนประชาชนที่มีอายุ ตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
เขตเลือกตั้งที่ 1	4,447	190
เขตเลือกตั้งที่ 2	4,495	193
รวม	8,942	383

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยถามในประเด็นต่อไปนี้ คือ

- 1.1 เพศ
- 1.2 อายุ
- 1.3 ระดับการศึกษา
- 1.4 อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 6 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่เคย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Form) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ นอกเหนือจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างแบบสอบถามงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร และรายงานการวิจัย เพื่อเป็นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิด หลักการ ที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามารสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถาม เสนอประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ ตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา โครงสร้าง และภาษา เพื่อให้ได้คำถามที่ครอบคลุม

2.4 ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของประธานกรรมการ และกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

2.4.1 อาจารย์กระพัน ศรีงาน อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2.4.2 นายสนอง แก้วอำไพ ผู้อำนวยการโรงเรียนไทยรัฐวิทยา 26

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2.4.3 พันจำเอกอำนาจ อยู่สาโก เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป 6 ว
เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2.5 นำแบบสอบถาม ที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขแล้ว
นำเสนอประธานกรรมการและกรรมการควบคุมการค้นคว้าอิสระ พิจารณาอีกครั้ง เพื่อที่จะได้
แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.6 นำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชาชนในเขตเทศบาลเมือง
นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.7 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา
(Alpha Coefficiency) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.9479
ซึ่งผ่านเกณฑ์สามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึง
นายกเทศมนตรีตำบลพนมรุ้ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถาม ไปถึงประชาชนที่อยู่
อาศัยในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

2. กรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนภายในกำหนด ผู้วิจัยจะติดตามด้วยตนเอง
เพื่อให้ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด

3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 383 ฉบับ เก็บรวบรวมมาได้ จำนวน 383 ฉบับ
มีความสมบูรณ์ 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยได้
ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง
อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)
2. การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบคำอธิบาย
4. เกณฑ์ในการแปลความหมายข้อมูลการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตของค่าเฉลี่ย (กานดา พูลลาภทวี, 2530 : 79)
 - ค่าเฉลี่ย 5.51 – 6.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก
 - ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
 - ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
 - ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด
 - ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ไม่เคยมีส่วนร่วม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach)
2. สถิติพื้นฐาน ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้
 - 2.1 ร้อยละ
 - 2.2 ค่าเฉลี่ย
 - 2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติทำการวิเคราะห์ และจำแนกผลการวิเคราะห์เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏผลตามตาราง 4 ดังนี้

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะตัวแปร	จำนวน(คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	383	100
1. เพศ		
1.1 ชาย	185	48.30
1.2 หญิง	198	51.70
2. อายุ		
2.1 อายุ 18 – 30 ปี	58	15.10
2.2 อายุ 31 – 40 ปี	124	32.40
2.3 อายุ 41 – 50 ปี	109	28.50
2.4 อายุ 51 ปีขึ้นไป	92	24.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	159	41.50
3.2 มัธยมศึกษา/ปวช.	124	32.40
3.3 อนุปริญญา/ปวส.	30	7.80
3.4 ปริญญาตรีขึ้นไป	70	18.30
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกร	163	42.56
4.2 อาชีพส่วนตัว	50	13.05
4.3 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	42	10.97
4.4 นักเรียน/นักศึกษา	31	8.09
4.5 รับจ้าง	83	21.67
4.6 อื่นๆ	14	3.66

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้นจำนวน 383 คน จำแนกตามเพศ เป็นชาย จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 48.3 เป็นหญิง จำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 51.7

จำแนกตามอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ช่วงอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 รองลงมาคือ ช่วงอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.5 และที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ช่วงอายุ 18 - 30 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็น ร้อยละ 15.1

จำแนกตามระดับการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 32.4 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คืออนุปริญญา/ปวส. จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 7.8

จำแนกตามอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม อาชีพเกษตรกร มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ อาชีพรับจ้าง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 และที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ อื่นๆ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ปรากฏดังตาราง 5 – 8 ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการบริการทั่วไป	2.87	1.03	น้อย
2. ด้านการวางแผนพัฒนา	2.74	1.26	น้อย
3. ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน	1.91	1.01	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.51	1.01	น้อย

จากตาราง 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.91$) ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ

จะได้ดังนี้ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริการทั่วไป โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการบริการทั่วไป			
1. ท่านมีส่วนร่วมยื่นคำร้องขอน้ำอุปโภค บริโภคจากเทศบาล	3.35	1.51	น้อย
2. ท่านมีส่วนร่วมงานรัฐพิธีที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น งาน 5 ธันวาคม ทหาราช งานวันแม่	3.75	1.57	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมสอบถามจำนวนอัตรากำลังพนักงานเทศบาลว่ามีตำแหน่งว่าง	2.15	1.37	น้อยที่สุด
4. ท่านมีส่วนร่วมไปติดต่อขอรับบริการเพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไข รายการในทะเบียนบ้าน เช่น แจ้งเกิด แจ้งตาย ย้ายที่อยู่	3.03	1.46	น้อย
5. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะ ส่งเสริมให้เทศบาลดำเนินการในเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยว	2.52	1.59	น้อย
6. ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เช่น อบรม อบรม	2.69	1.75	น้อย
7. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ	3.39	2.67	น้อย
8. ท่านมีส่วนร่วมไปยื่นคำร้องขออนุญาตก่อสร้าง รื้อถอน ต่อเติมอาคาร สิ่งปลูกสร้าง	2.67	1.55	น้อย
9. ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนและเทศบาลในการณรงค์ในเรื่องการรักษา ความสะอาดถนน ทางเท้าสวนสาธารณะ	3.48	1.63	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
10. ท่านมีส่วนร่วมบริจาคที่ดินให้กับเทศบาลเพื่อก่อสร้างถนน ทางเท้า ทางระบายน้ำ	2.32	1.51	น้อยที่สุด
11. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการด้านกีฬาหรือไปแข่งขันกีฬาเทศบาล	2.60	1.61	น้อย
12. ท่านมีส่วนร่วมถามนายกเทศมนตรีหรือเจ้าหน้าที่ของเทศบาลเกี่ยวกับศูนย์เด็ก	2.60	1.65	น้อย
13. ท่านมีส่วนร่วมให้เทศบาล ไปตรวจสอบเรื่องการถมดิน	2.31	1.49	น้อยที่สุด
14. ท่านมีส่วนร่วมเสนอแนะข้อมูลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของเทศบาล เช่น แจกเสียงตามสาย ชำรุด วิทยุชุมชน แผ่นพับ	3.19	1.53	น้อย
15. ท่านมีส่วนร่วมเข้าศึกษาอบรม และเดินทางไปศึกษาดูงานกับเทศบาล	3.03	1.76	น้อย
รวมเฉลี่ย	2.87	1.03	น้อย

จากตาราง 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการบริการทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อ 2 อยู่ในระดับปานกลาง ข้อ 3, 10, 13 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนข้ออื่นๆอยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 2 ท่านมีส่วนร่วมงานรัฐพิธีที่เทศบาลจัดขึ้น เช่น งาน 5 ธันวาคม ทหาราช งานวันแม่ ($\bar{X} = 3.75$) รองลงมาคือข้อ 9 ท่านมีส่วนร่วมกับชุมชนและเทศบาลในการรณรงค์ในเรื่องการรักษาความสะอาด ถนน ทางเท้าสวนสาธารณะ ($\bar{X} = 3.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 3 ท่านมีส่วนร่วมสอบถามจำนวนอัตรากำลังพนักงานเทศบาลว่ามีตำแหน่งว่าง ($\bar{X} = 2.15$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงาน
เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวางแผนพัฒนา
โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการวางแผนพัฒนา			
16. ท่านมีส่วนร่วมประชุมจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล เช่น แผนพัฒนาสามปี แผนยุทธศาสตร์	2.64	1.69	น้อย
17. ท่านมีส่วนร่วมกิจกรรมการพัฒนาชุมชน เช่น การ ซ่อมถนน ขุดลอกคลอง ทางเท้า รางระบายน้ำ	2.84	1.55	น้อย
18. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนา อาชีพให้กับกลุ่มแม่บ้านหรือกลุ่มอาชีพอื่นๆ	2.71	1.65	น้อย
19. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนา ด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ท่อระบายน้ำ ไฟฟ้า ประปา	2.78	1.56	น้อย
20. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนพัฒนา ด้านการศึกษา เช่น ศูนย์เด็ก ศูนย์เยาวชน	2.66	1.68	น้อย
21. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนจัดกิจกรรม ด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์	3.46	1.73	น้อย
22. ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการเสนอโครงการหรือ งบประมาณไปใช้ประโยชน์ในชุมชน	2.72	1.69	น้อย
23. ท่านมีส่วนร่วมปรึกษากับเทศบาลเพื่อเสนอความ ต้องการให้กับชุมชน	2.90	1.64	น้อย
24. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนา เทศบาล	2.48	1.70	น้อยที่สุด
25. ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและ ประเมินผลการจัดทำแผน	2.26	1.55	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	2.74	1.26	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการวางแผนพัฒนา โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อ 24 และข้อ 25 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 21 ท่านมีส่วนร่วมกับเทศบาลในการวางแผนจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานลอยกระทง งานสงกรานต์ ($\bar{X} = 3.46$) รองลงมาคือข้อ 23 ท่านมีส่วนร่วมประชาคมกับเทศบาลเพื่อเสนอความต้องการให้กับชุมชน ($\bar{X} = 2.90$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 25 ท่านมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดทำแผน อยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 2.26$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายข้อ

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน			
26. ท่านมีส่วนร่วมรับฟังการประชุมสภาเทศบาล	2.13	1.50	น้อยที่สุด
27. ท่านมีส่วนร่วมประชุมเวทีประชาคมของเทศบาล	2.40	1.61	น้อยที่สุด
28. ท่านมีส่วนร่วมแสดงประชาพิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดหาที่ทิ้งขยะ	2.14	1.48	น้อยที่สุด
29. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ เปิดของสอบราคา หรือประกวดราคาตามโครงการต่างๆ ของเทศบาล	1.76	1.24	น้อยที่สุด
30. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจรับ งานจ้างตามโครงการต่างๆ ของเทศบาล	1.66	1.23	น้อยที่สุด
31. ท่านมีส่วนร่วมใช้สิทธิยื่นขอให้เทศบาลเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น คำสั่ง ประกาศ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารงาน	1.86	1.33	น้อยที่สุด
32. ท่านมีส่วนร่วมร้องเรียน ตรวจสอบพฤติกรรมการทำงานของพนักงานเทศบาล	1.75	1.31	น้อยที่สุด

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
33. ท่านมีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติง หรือคัดค้าน การ บริหารงานของเทศบาล	1.63	1.14	น้อยที่สุด
34. ท่านมีส่วนร่วมตรวจสอบ ติดตาม ความก้าวหน้าใน การดำเนินงาน โครงการ ต่าง ๆ ของเทศบาล	1.89	1.30	น้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย	1.91	1.01	น้อยที่สุด

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล ตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.91$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 27 ท่านมีส่วนร่วมประชุมเวทีประชาคมของเทศบาล ($\bar{X} = 2.40$) รองลงมาคือข้อ 28 ท่านมีส่วนร่วมแสดงประชาพิจารณ์หรือเสนอความคิดเห็นต่อโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดหาที่ทิ้งขยะ ($\bar{X} = 2.14$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 33 ท่านมีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติงหรือคัดค้านการ บริหารงานของเทศบาล ($\bar{X} = 1.63$)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ
ดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ตาราง 9 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาล
ตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. มีความต้องการให้เทศบาลจัดหาน้ำสะอาดหรือน้ำประปาให้ เพียงพอต่อความต้องการ	19	15.2
2. มีความต้องการให้เทศบาลแก้ไข ปรับปรุงถนน ทางเท้า และ รางระบายน้ำ	19	15.2
3. มีความต้องการให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	17	13.6
4.มีความต้องการให้เทศบาลส่งเสริมอาชีพ	16	12.8
5.มีความต้องการให้เทศบาลขยายเขตไฟฟ้าสาธารณะ	15	12
6. มีความต้องการให้เทศบาลปรับปรุงภูมิทัศน์ในชุมชน	13	10.4
7. มีความต้องการให้เทศบาลจัดอบรมเยาวชน เรื่อง ความรักสามัคคี	11	8.8
8. มีความต้องการให้เทศบาลรักษาความสะอาดถนน ทางเท้า และที่ สาธารณะ	8	6.4
9. มีความต้องการให้เทศบาลแก้ไข ปรับปรุงเสียงตามสาย	7	5.6
รวม	125	100

จากตาราง 9 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของประชาชนเกี่ยวกับ
การดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะที่มีจำนวนมากที่สุด คือ มีความต้องการให้เทศบาลจัดหาน้ำสะอาดหรือน้ำประปา
ให้เพียงพอต่อความต้องการ ร้อยละ 15.2 และมีความต้องการให้เทศบาลแก้ไข ปรับปรุงถนน
ทางเท้า และรางระบายน้ำ ร้อยละ 15.2 ตามลำดับ รองลงมาคือ มีความต้องการให้ผู้บริหารรับฟัง
ความคิดเห็นของประชาชน ร้อยละ 13.6

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้สรุปผลและมีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ
 - 5.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 5.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการทั่วไป การวางแผนพัฒนา และการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 8,942 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างกำหนดขนาดตามตารางของทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 383 คน แล้วทำการสุ่มตัวอย่างให้กระจายไปตามเขตเลือกตั้งต่างๆ ตามสัดส่วนโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามสำหรับการวิจัย หลังจากนั้นได้นำแบบสอบถาม

ที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ แก้ไขสำนวนและภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลเมือง นางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามเท่ากับ 0.9479 ซึ่งผ่านเกณฑ์และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงนายกเทศมนตรีตำบลพนมรุ้ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในระยะเวลาที่กำหนด ได้แบบสอบถามที่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ทั้งหมด จำนวน 383 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ 3 ด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดทำตอบเข้าประเด็นเดียวกัน แล้วแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ มีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย เมื่อเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำจะได้ ดังนี้ ด้านการบริการทั่วไป ด้านการวางแผนพัฒนา และ ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามลำดับ

2. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ มีความต้องการให้เทศบาลจัดหาน้ำสะอาดหรือน้ำประปาให้เพียงพอต่อความต้องการ และมีความต้องการให้เทศบาลแก้ไข ปรับปรุงถนน ทางเท้า และวางระบายน้ำ รองลงมาคือ มีความต้องการให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

อภิปรายผล

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ทั้ง 3 ด้าน ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาล ทั้ง 3 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งผลการศึกษาที่ออกมาเป็นเช่นนี้ เนื่องจากประชาชนไม่ได้ให้ความร่วมมือหรือให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้งเท่าที่ควรและประชาชนส่วนใหญ่ยังมีความคิดว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นหน้าที่ของสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งเป็นตัวแทนที่พวกเขาเลือกมาทำหน้าที่แทนอยู่แล้ว ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมบูรณ กนกหงส์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์พบว่า บุคลากรในชุมชนโดยรวมและจำแนกตามสภาพเห็นว่าชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ รายด้านทั้ง 3 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิจัยด้านการบริการทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ของตนเองในการรับบริการ และบทบาทอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในการให้บริการ โดยไม่ทราบข้อมูลในการให้บริการของเทศบาล ไม่มีโอกาสรับรู้ นโยบายของผู้บริหารของเทศบาล ไม่มีความรู้ความเข้าใจขั้นตอน วิธีการ และระเบียบแบบแผนของทางราชการ ที่จะเข้าไปใช้บริการสาธารณะจากเทศบาลเท่าที่ควร ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างประชาชนกับเทศบาล และเป็นปัญหาสำคัญของการมีส่วนร่วมและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาเทศบาลเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับแนวคิดของ ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2536 : 8-10) ได้กล่าวว่า การให้บริการสาธารณะ

แก่ประชาชน ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลและข้าราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทย ซึ่งได้มีการพัฒนา ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ตามแนวคิดเสรีนิยม ภารกิจของรัฐแต่เดิม มุ่งเน้นในเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ จึงต้องหันมา เน้นที่การให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนควบคู่กันไปด้วย นอกจากนี้ศักยภาพในการให้บริการ สาธารณะยังมีผล โดยตรงต่อการพัฒนาประเทศ ซึ่งหากระบบราชการที่รัฐควบคุมดูแลอยู่ ไม่สามารถจัดการให้บริการที่สอดคล้อง กับความต้องการของเอกชนแล้วระบบราชการ ก็จะถูกกลืนเป็นอุปสรรคในการพัฒนาความเจริญ เติบโตของประเทศไปในที่สุด

2.2 ผลการวิจัยด้านการวางแผนพัฒนา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการ จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โครงการที่ผ่านเวทีประชาคมไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน อย่างแท้จริง และไม่เห็นประโยชน์ที่ตนเองและส่วนรวมจะได้รับในอนาคต ซึ่งผลการวิจัยไม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ ปรีดี (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในองค์การบริหารส่วนตำบลชนบท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการ วางแผน นอกจากนี้บุคลากรในชุมชนก็มีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวม และรายด้าน 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ผลการวิจัยด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานพบว่า การมีส่วนร่วมของ ประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจขั้นตอน หรือกระบวนการในการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ไม่มีส่วนร่วมในการวิพากษ์วิจารณ์ ท้วงติง หรือคัดค้านการบริหารงานของเทศบาลหรือร่วมตรวจสอบติดตามความก้าวหน้า การดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่เทศบาลก่อสร้างหรือจัดซื้อจัดจ้าง ว่ามีความถูกต้อง ตามระเบียบของทางราชการหรือไม่ และมีความเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของอำเภอและจังหวัดเท่านั้น ที่มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล ซึ่งผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ ยิงยศ พันธุ์เยี่ยม (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ บริหารงานของ อบต. ด้านการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่มีจำนวน มากที่สุดคือ มีความต้องการให้เทศบาลจัดหาหน้าสะอาดหรือน้ำประปาให้เพียงพอต่อความต้องการ เนื่องจากในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ดินร่วนปนทรายกักเก็บน้ำไม่อยู่ แหล่งน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะ

ช่วงฤดูแล้ง น้ำในแหล่งน้ำตามธรรมชาติและแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้นมา เช่น ห้วย หนอง คลอง บึง สระ จะแห้งขอดไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ และมีความต้องการให้เทศบาล แก้ไข ปรับปรุงถนน ทางเท้า และวางระบบน้ำ เนื่องจากถนนเป็นปัจจัยสำคัญในการสัญจรไป - มา และประชาชนที่เป็นเกษตรกรก็มีความจำเป็นในการนำผลผลิตออกสู่ตลาดได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทางเท้าก็มีความสำคัญในการสัญจรที่ปลอดภัยสำหรับการเดินเท้าช่วยลดอุบัติเหตุ ส่วนวางระบบน้ำ ก็มีความจำเป็นในการระบายน้ำทั้งจากบ้านเรือนและสามารถป้องกันน้ำท่วมขัง ได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือ มีความต้องการให้ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีความต้องการให้ผู้บริหารเทศบาล รับรู้ถึงปัญหาความต้องการ ของประชาชน และสามารถช่วยแก้ไข ปัญหา ปรับปรุง ให้ตรงกับความต้องการที่แท้จริง และ บริหารงานเทศบาลให้มีความเจริญก้าวหน้า ประชาชนอยู่ดีมีสุข

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของ เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการ นำไปเป็นข้อมูล ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ด้านการบริการทั่วไป จากผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยสูง ดังนั้น เพื่อเป็นการ รักษาสภาพนี้ไว้และเป็นการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและให้ความสำคัญในการ เข้ามามีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานของเทศบาล เทศบาลต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ ประชาชนรับทราบข้อมูล ข่าวสาร กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งต่างๆ ให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน ที่เป็น ผลดีและผลเสียต่อประชาชนที่มารับบริการสาธารณะที่เทศบาลให้บริการนั้นๆ เป็น ไปด้วยความ โปร่งใส สุจริต ยุติธรรม ครอบคลุมอย่างทั่วถึง และมีความเสมอภาคกันทุกคน ไม่เลือกปฏิบัติ ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของเทศบาลและมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

1.2 ด้านการวางแผนพัฒนา จากผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำ ดังนั้น เพื่อเป็นการ ส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อการ ดำเนินงานของเทศบาล เทศบาลต้องดำเนินการใช้สื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมและมีบทบาทในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล และโดยการชักนำ เชิญชวนผ่านสมาชิก สภาเทศบาล ผู้นำชุมชน หรือผู้นำกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่ม อสม. กลุ่มสมาชิก อปพร. กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่ และกลุ่มอาชีพอื่นๆ เพื่อเข้าร่วมในการวางแผน โดยผ่านเวทีประชาคม

และนำเสนอปัญหาความต้องการของประชาชนให้เทศบาลทราบ เพื่อให้เทศบาลนำปัญหา และความต้องการบรรจุลงในแผนพัฒนาเทศบาล และเทศบาลก็จัดทำเป็นเทศบัญญัติบังคับใช้ต่อไป

1.3 ด้านการติดตามตรวจสอบการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและให้ความสำคัญในการเข้ามา มีส่วนตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล เทศบาลต้องดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้ ความรู้แก่ประชาชนทุกรูปแบบ เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ บทบาท หน้าที่ ความจำเป็น และประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาล คอยสอดส่องดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหารเทศบาลรวมทั้งพนักงานเทศบาลและพนักงานจ้าง ให้ถือปฏิบัติ ตามระเบียบกฎหมาย ให้ถูกต้อง ครบครัน โปร่งใส และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย โดยผู้บริหารเทศบาล สมาชิกสภาเทศบาล และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลในทุกระดับ จะต้องดำเนิน นโยบายในเชิงรุกออกไปรับฟังปัญหาหรือ ความต้องการของประชาชนรวมทั้งส่งเสริมและสร้างทัศนคติที่ดีต่อประชาชนผู้รับบริการอย่างเป็น ธรรมและเสมอภาคกัน ไม่เลือกปฏิบัติ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยในเรื่องนี้ในกลุ่มประชากรในเขตเทศบาลตำบลพนมรุ้ง และ องค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ในเขตจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อที่จะได้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการมีส่วนร่วมต่อการ ดำเนินงานของเทศบาลต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัยถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ ดำเนินงานของเทศบาล ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการ ดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้งและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใกล้เคียง

2.3 ควรศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาต่อการมีส่วนร่วมของ ประชาชน เพื่อที่จะเป็นข้อมูลในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). *คู่มือการมีส่วนร่วมภาคประชาชนเกี่ยวกับ หน้าที่สาธารณะของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : อาร์.ที.ดี.ไซค์
- โกวิท พวงงาม. (2546). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ : พิมพ์พรินต์ติ้งเซ็นเตอร์.
- โกวิท พวงงามและอลงกรณ์ อรรถแสง. (2547). *คู่มือมติใหม่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาจากการ เลือกตั้งโดยตรงของประชาชน*. กรุงเทพฯ : เสมอธรรม.
- กานดา พูลลาภทวี. (2530). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- จินดา มณีเนตร. (2540). *การมีส่วนร่วมของตำรวจป่าไม้ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สาขาสังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- จรัสศักดิ์ สีใจเจริญ. (2543). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน*. รายงานการศึกษาอิสระ ร.ม. (สาขาการเมือง การปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อมีส่วนร่วมของชุมชน กับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (สาขาบริหาร การศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2536). *การให้บริการแบบครบวงจร : แนวทางการให้บริการเชิงรุกของกรมการปกครอง*. ม.ป.ท. : เศรษฐกิจ.
- ณัชชาภัทร อุ๋นตรงจิตต์. (2548). *รัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ค่านสุทธา.
- ทิพย์ภาวษณ์ ณ เชียงใหม่. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบล กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลสันพระเนตร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการศึกษาอิสระ (เศรษฐศาสตร์การเมือง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธุ์. (2537). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างประสิทธิผลของการนำนโยบายการให้บริการแก่ ประชาชนไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนา สังคม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- เทศบาลตำบลพนมรุ้ง. (2552). *แผนพัฒนาสามปี*. บุรีรัมย์ : ม.ป.ท.
- เทอดเกียรติ พัฒนนิติกิตต์. (2550). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริการสาธารณะของเทศบาล ตำบลตาพระยา อำเภอตาพระยา จังหวัดสระแก้ว*. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์) บุรีรัมย์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2547). *สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย*. หมวดแนวคิดพื้นฐานรัฐกับการปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ : ธรรมดาเพรส.
- นคา คำริเลิศ. (2542). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชนของประชาชนบ้านครัวกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาสังแวดล้อมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2547). *หลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วิญญูชน.
- นฤชิต ชูช่วย. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลยางตลาด อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.
- บุญเชื้อ บัวสรวง. (2542). *ทัศนคติของผู้บริการต่อการให้บริการทางกฎหมายของสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระ ร.ม. (สาขาการเมืองการปกครอง). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2540). *บริการประชาชนทำไม่ยาก (ถ้าอยากทำ)*. กรุงเทพฯ : กราฟฟิคฟอร์เมท (ไทยแลนด์).
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2547). *การปกครองท้องถิ่นไทยในบริบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปริมพร อ่ำพันธ์. (2538). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อระบบและกระบวนการให้บริการของกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษาเฉพาะสำนักงานเขตบางขุนเทียน*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม.(พัฒนาลังคม) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตบริหารศาสตร์.
- ประสาร กมลพุทท. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลร่องคำ อำเภอร่องคำ จังหวัดกาฬสินธุ์*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.
- พิศาล มูลศาสตรสาทร. (2539). “ข้าราชการกับการกิจในการให้บริการแก่ประชาชน.” *วารสารข้าราชการ*. 41 (1) : 5.
- พรชัย เทพปัญญาและคนอื่นๆ. (2547). *การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ : สัมพันธ์พาณิชย์.
- พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546. (2546). *รวมกฎหมายท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.
- พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542. *รวมกฎหมายท้องถิ่น*. (2542) กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.

รวมกฎหมายท้องถิ่น. (2542). กรุงเทพฯ : แสงจันทร์การพิมพ์.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543). " การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน." รัฐสภาสาร. 48 (9) : 1 - 18

ภาวิน ศิริประภาณุกุล. (2547). " การมีส่วนร่วมทางการเมือง." (ออนไลน์). ประชาชาติธุรกิจ.

ค้นเมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2550 , ค้นจาก : <http://WWW.NNidambe11.net/Ekonomiz/2004q4.htm>.

มณีวรรณ คั่นไทย. (2533). พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กองควบคุมยาสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาต่อประชาชนผู้มาติดต่อ. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (สาขาการบริหารรัฐกิจ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มบุรี อนุมานราชชน. (2547). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิดกระบวนการและการวิเคราะห์. เชียงใหม่ : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

มรุต วันทนากรและครุณี หมั่นสมัคร. (2551). ประวัติและพัฒนาการของเทศบาล สถาบันพระปกเกล้า. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่น หมวดที่ 3 พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ 3 เรื่อง เทศบาล. นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า.

เมตต์ เมตต์การุณจิตต์. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สาขาวิชาบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ยิ่งยศ พันธุ์เยี่ยม. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยกะปิ จังหวัดชลบุรี. รายงานการศึกษาปัญหาพิเศษ รป.ม. (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัชนิดา ไสยรส. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550. ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47 ก.

เรืองยศ ปรีดี. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สาขาการศึกษานอกระบบ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสารคาม.

วิชาญ ลำจวน. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง. การศึกษาอิสระ รป.ม. (สาขาการปกครองท้องถิ่น). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- วาสนา บัวเกา. (2551). *การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนดำเนินงานประจำปีขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(สาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). พระนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2547). *การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540*. กรุงเทพฯ : คลังวิชา.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2547). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมบูรณ์ กนกหงษ์. (2544). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมบัติ ชำรงธัญวงศ์. (2544). *นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- สัมพันธ์ เตชะอริก และคนอื่นๆ. (2546). *อบต. เทศบาล อบจ. ขอนแก่น*. ขอนแก่น : สถาบันและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจ. (2545). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุจิน คาวีระกุล. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาหมู่บ้านศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านดีเด่นระดับจังหวัด จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2547*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณ รักธรรม. (2540). *การพัฒนาและการฝึกอบรมบุคคลศึกษาเชิงปฏิบัติการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โครงการเอกสารและตำรา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.
- Clarke, J. (1957). *Outline of Local Government of the United Kingdom*. London : Sir Isaac and Sons.
- Holloway, W.V. (1951). *State and Local Government in the United States*. New York : McGraw-Hill Book.
- Mongtagu, H. G. (1984). *Comparative Local Government*. Great Britain : William Brendom and Son.
- Friedlander, A. & Robert, Z. (1967). *"Introduction to Social."* Englewood. N J : Pventice Hall.
- Robson, W. A. (1953). *"Local Government"* Vol.x New York : Macmillan.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๓๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๑

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน อาจารย์กระพัน ศรีงาน .

ด้วย นายเสน่ห์ ศรีผดุง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คို့ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๓๓๗

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณสนอง แก้วอำไพ

ด้วย นายเสน่ห์ ศรีผดุง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ตะอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ คีย์ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว ๒๓๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ค.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน พ.จ.อ.อำนาจ อยู่ตาโก

ด้วย นายเสน่ห์ ศรีผดุง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจักษ์ คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทิบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานเลขานุการบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐ ๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์ทดสอบใช้แบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๔๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมืองบุรีรัมย์
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๓

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือในการวิจัย

เรียน นายกเทศมนตรีเมืองนางรอง

ด้วย นายเด่นห์ ศรีผดุง นักศึกษา ระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยมี รองศาสตราจารย์ ประจัน คณะวัน เป็นที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ในกรณีนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายเด่นห์ ศรีผดุง นักศึกษา ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่ม ตัวอย่างสำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราช ภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑, ๐๔๔๖๐ ๑๖๑๖ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ ๓๐๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถ.จระ ต.ในเมือง อ.เมือง
จ.บุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน นายกเทศมนตรีตำบลพนมรุ้ง

ด้วย นายสมน্থ ศรีผดุง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมี รองศาสตราจารย์ประจัน คณะวัน เป็นประธาน ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ โดยการนี้นักศึกษา มีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐๔๔๖๑ ๒๘๕๘

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินงานของ
เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อทำค้นคว้าอิสระของหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาโทสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
2. ข้อมูลที่ได้ จะนำไปใช้ประกอบการศึกษาในเชิงวิชาการ ไม่มีผลกระทบในแง่ลบแก่ท่าน ผู้ให้ข้อมูล จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้ให้คำตอบในแบบสอบถามฉบับนี้ด้วยความ เป็นจริงทุกประการและครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ
 1. () ชาย
 2. () หญิง
2. อายุ
 1. () 18 - 30
 2. () 31 - 40
 3. () 41 - 50
 4. () 51 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 1. () ประถมศึกษา
 2. () มัธยมศึกษา/ปวช
 3. () ปวส/อนุปริญญา
 4. ()ปริญญาตรีขึ้นไป
4. อาชีพ
 1. () เกษตรกร
 2. () อาชีพส่วนตัว
 3. () รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ
 4. () นักเรียน/นักศึกษา
 5. () รับจ้าง
 6. () อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถามการศึกษาวิจัยฉบับนี้

เสน่ห์ ศรีผดุง

ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ
ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ค่าความเชื่อมั่น

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Scale Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	80.9667	828.4471	.5285	.9468
A2	79.0000	835.3103	.4032	.9479
A3	80.9667	816.5161	.6596	.9457
A4	79.2333	824.7368	.5093	.9470
A5	80.3333	812.8506	.6242	.9460
A6	80.2333	817.7713	.5481	.9467
A7	79.5667	815.5644	.6106	.9461
A8	80.4333	803.7023	.6873	.9454
A9	79.3667	825.8264	.5561	.9466
A10	80.9667	826.4471	.6516	.9460
A11	80.4333	801.2885	.7660	.9447
A12	80.6000	830.9379	.4332	.9477
A13	81.1333	830.9471	.5821	.9464
A14	79.8333	809.1092	.6851	.9454
A15	80.0000	838.2759	.3226	.9488
B1	80.6333	808.3092	.6237	.9460
B2	80.5333	829.2230	.5114	.9469
B3	80.6000	806.8000	.7151	.9452
B4	80.9333	821.7885	.6636	.9458
B5	80.7000	808.1483	.6838	.9455
B6	79.7000	868.2862	.0210	.9507
B7	80.4667	812.0506	.6947	.9454
B8	79.9667	818.9989	.6949	.9456
B9	80.6333	801.6195	.6782	.9455
B10	81.1333	832.4644	.4660	.9473
C1	81.0667	841.8575	.3851	.9478
C2	80.2333	821.0816	.5708	.9465
C3	80.6667	817.6092	.6968	.9455
C4	81.4333	824.6678	.7026	.9457
C5	81.3667	830.1713	.5858	.9464
C6	81.1000	824.3690	.6100	.9462
C7	81.3667	825.4816	.6396	.9460
C8	81.3333	828.1609	.6523	.9460
C9	80.9667	829.3437	.5510	.9466

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0 N of Items = 34

Alpha = .9479

ประวัติย่อของผู้วิจัย

102420

95

21)
255-74
68000
21254

ชื่อ	นายเสน่ห์ ศรีผดุง
วัน เดือน ปีเกิด	8 กรกฎาคม 2508
สถานที่เกิด	12 ถนนประสานกิจ ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	40 ซอยราษฎร์ประชา ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2532 เจ้าหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย 1 เทศบาลตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2549 รองปลัดเทศบาล (นักบริหารงานเทศบาล 6) เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2552 - ปัจจุบัน รองปลัดเทศบาล (นักบริหารงานเทศบาล 7) เทศบาลตำบลพนมรุ้ง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2521 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านถนนหัก (เพียรประจงวิทยา) ตำบลถนนหัก อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2527 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนนางรอง ตำบลนางรอง อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2541 รัฐศาสตรบัณฑิต วิชาเอกทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. 2553 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์